

במדבר יב בהעלותך

**מְשֹׁה וְאַבִּידָה יַרְקֵבְךָ בְּפֶנְתֵּה הַלְאָ
תְּפִלָּם שְׁבָעָת יָמִים תִּסְגַּר שְׁבָעָת
יָמִים מְחוֹז לְמִתְנָה וְאַחֲרָת תִּאֱסֹף:
וְתִסְגַּר מְרִים מְחוֹז לְמִתְנָה
שְׁבָעָת יָמִים וְתַעֲמֵד לֹא נִסְעֵד
הַאֱסֹף מְרִים: טו וְאַחֲרָת נִסְעֵד הַעַם
בְּמִדְבָּר פֶּאָרֶן: פ פ פ**

אונקלום

**שְׁבֻעָה יוֹמִין תִּסְתַּגֵּר
שֶׁבֶעָה יוֹמִין מִפְרָא
לִמְשָׁרִיתָא זֶבֶת כָּן
תִּתְכַּנֵּשׁ: טו וְאַסְתְּגִיבָת
מְרִים מִפְרָא לִמְשָׁרִיתָא
שְׁבֻעָה יוֹמִין וְעַמָּא לֹא
גַּטְלָה עַד דָּא תִּכְנִישׁת
מְרִים: טו זֶבֶת כָּן גַּטְלוֹ
עַמָּא מְחַצְרוֹת וְשָׁרוֹ
בְּמִדְפָּרָא דְּפָאָרָן: פ פ
מְחַצְרוֹת וְיִחְנָן**

אנו עוזר

רישי

(יד). ואביה יrek יrek בפניהם. ווהס להביח טז וייחנו במדבר פארן. על דעת רביהם שהענן כרלה לה פנים ווועפות כלא מכלס צבעת יהיה שם (נה) בעבר שמצאו ווישבן הענן ימיס קיזו לנטיכקה ייד יוס הלא דיו לנכון מן במדבר פארן (לעיל י. יב) וויפרשו הענן ספר מעל האהיל כמשטעו (נו) ולפי דעתם אין זה סדין לכוונות כבדון לפיך חף בנויפטי מסגר צבעת ימיס נר): ואחר חמאת הווער חמי

כל כהסיפות כהמודעות במלורטיס על סס סכוּם משולח מחוק למחנה וככזו נרפא נחטא אל כמחנה כתוכה צו חסיפה לסון פכנסה : (טו) זהעם לא נסע . זה ככבוד חלק לה אמוקס (ז) כבביל שעה חמת סגנתכבה למטה כסוטן ליהול נה) שנגמר ותכלב חמוץ מלפון וגויו' גו'). חסלה פרשת בהעלותך :

יְהָל אֹר

טראביזון ר'זא" סהמג'ורע ייסב נדל מחוץ למינכה, וכקרפלו יסוב למקומו נגמר בו מסיפה: (נ"ג) עיין (גמאלכ י' לג): מהלך, עין מות ל"ע כיכל חור, וככלני חור (נו) סהוּג סר מעלה הכל מועט אל מדגר פלון:

מנחת יהודה

מלורס הגדס למס' 11) שמות ב' ד' ועין ירושלמי סוטה מ"ה כ"ט נמל"ר פ"ד ב':

במדבר יג טלח

אונקלים

* וְמַלְיָא יְהוָה מִשְׁתַּחֲוֹת אֶל-מֹשֶׁה לְאמֹר:

אנו עוזרא

四

(ב) שלח לך אנשים. מה נסמכה פלשת בשלחת לך. כתוב שהשם אמר לישראל עלת מרגלים לפלשת מלייס ה ריש (דברי א כא) ה והם אמרו

יְהָל אֹר

(ה) כאשר כמו יארמן בקדש נרנע טכון מדבר פמן, זו נגמר להט מל' רט:

סנהחת יהודה

הו) אוניברסיטאות רפואת קרייה קרפה (פרשות טרנלייט, ולעיגן אפטר לסת נסכמה פרשת טרנלייט בראשת טרייט, הי'

במדבר יג טלח

ארץ פְּנָעֵן אֲשֶׁר־אָנִי נָתַן לְבָנִי
יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִطְהָה
אָבָתָיו תְּשִׁלְחוּ כֹּל־לְבָאֶדְבוֹן:
גַּוְשָׁךְ וְשִׁלְחָה יִתְהַזֵּן מֹשֶׁה
מִפְּדָבָרָא דְּפָאָרוֹן עַל
טִימְרָא דִי פְּלָהָנוֹן גְּבָרִין:
רִישֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָנוֹן:
גַּוְשָׁךְ וְשִׁלְחָה שְׁמַה תְּהַזֵּן
לְשִׁבְטָא דָרָוְבָּנוֹ שְׁמוּעָה
בָּר זְפּוֹר: הַ לְּשִׁבְטָא
לְשִׁמְעוֹן שְׁפֵט בָּר חֹרִיב:
הַ לְּשִׁבְטָא דִי־חֹדֶה כְּלָב
בָּר יְפָנָה: וְ לְשִׁבְטָא
דִּישְׁשָׁכָר יְגָאֵל בָּר יוֹסֵף:
חַ לְּשִׁבְטָא דָאָפְּרִים הַוְשָׁעָם
חַ לְּמִטְהָה אַפְּרִים הַוְשָׁעָם בְּנֵינוֹן:

ר' י

סלקתה על עטקי דבר שדרלה נחיה
וילקעים הלו לזו ולז' לקחו מוסר א) : שלח
לך. לדעתך חני חייני מלאה לך חס תלה
שלח לפ' סבחו יסלהל ויחמכו כשלחה חנטיס
לפנינו ב). כמה שנחמל ותקרטן חלי כלכת ג)
ונגו' ומזה נמלך כצכינה חמל חני חמראתי
להם סגי' צוובך שנחמל חנלה חתיכם מעני
מלךיס ד) וגנו' חייכס צחני נתן להם מוקס
(ג) על פי ה'. בראותו שלח עככ טל
לeson חזיות ד) וחותמה שטה קקליס כיו :

יהל אור

(ב) הפט צהלו וכפס הסכיס, ומנו חמל למסה צלה נך
 הנטיסיט : (ג) ופי' נכוור חיל זוכן פי' כה' ז"ל (סמות
 לד' ז) "וְהַנֵּה כִּתְבוֹב וְחַזְקָת וְכִיּוֹת לְהַיִּס" (מ"ה ב' ג)
 וְהַלְמָד לְהַיִּס הַיִּה, רק טעמו היה חיל ונודע" : (ד) וסרקו
 תור : (ה) וענינו חקירה ומחפושה : (ו) פ"י כפננחיםרו כי
 כל לחדר כסיה בפט, וחסר מלת "חפסל" : (ז) ונראה
 שיש לגרום "ותהיך" וכ"ה במכלל יופי בהנחה בס :
 (ח) וכחלו חמל וסני הנטיסיט צרי גודליים היו צרי נך
 סולול, כי מלת צרי מונעת עטמא ומלך שמה :

מקורי רשי

ה) תנומת ט' ס', מקומת ב' ו', נמל"ר בט"ז ו' כ' ס' ז: ב) לדחיס ט' כ"ב: ג) כס' ס' ד) שמות ג' י"ז כ' ה) תנומת ט' ס', מקומת ב' ו', ועין נמל"ר פ' ט' כ'

אנו עוזרא

נשלחה אנשים (שם שם כב) או אמר השם
שלח לך אנשים (ג) : וטעם אנשים . שהם
ירודים גברים , וכן כלם אנשים (ט' נ') וחזקת
והיות לאיש (ט"א ב ב) כי איש היה (ג) :
יתורו . ויחפשו (ד) וכן ולא תתורו (לטטה טו
לט) (ג) [א] : כל נשיה בהם . כל אחד הוא
 נשיה בהם (ו) [ב] או תהיה (ו) מלהת אחד
מושכת עצמה ואחרת עטה . וכן ושניות אנשים
שרי נודדים היו בן שואל (ש"ב , ד , ב) (ה)

סְרִנִי אָוֶר

[א] פעל כרגול וכמכוס נקלם חור ג"ג סולו, כי סול
המבחן לידי פימל ספן, כי תכליות שמחות לכתמי^ר
לן מכך סולו מסומך בו, ושהיכנו يولע וכלהר רמה זו
כraig מהו דבב שמקולס כבר בותר ספקתו וכעלמתו,
ושאך ג"כ ולכך מטהרו מMRI לנכסט, דשיינו לכפות כל
לכני טבלן בטוט למליו מן כדוריים הנדרשים טובים, חס
טובים בס למו (רט"ט) : [ב] גם לרמי נתוי סכנות
נקולו נשלחות כמו טהור (למעלך ג' כד) ונשליח נית חנ
לגלוטוני, וצמרגוליס לח סיון נטמי כמנות רק נטמים
לכויות מכותם ווילדי ב"י כלומר פרי מלפיש וקליה מהות

מנחת יהודה

ה' ל' לכתוב פ' קרח האללה, עין בראש טה שביאר בזוה: ג) ותבא ליטפה פותחין לו: ג) ולא שאמר להם גשם שלחו מרגלים: ד) ובב' הנחטא א', ד', תנחותם ב', ח', במדיל פט"ז ה' פס"ז ילקוט תשמ"ב מלטר

לְמַטָּה בְּנֵיכֶם פָּלָטִי בְּזִרְפֹּאָה:
לְמַטָּה יְבָלוֹן גְּדִיאָל בְּקִסְוָדִי:
לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה גְּדִיבָּר
סָסִי: יְבָלוֹן עַמְּיָאָל בְּזִגְמָלִי:
יְגָדָל לְמַטָּה אֲשֶׁר סְתֻוָּר בְּזִמְבָּאָל:
יְדָל לְמַטָּה נְפָתָלִי נְחָבִי בְּזִזְפָּסִי:
טוֹלְמַטָּה גָּדָן אֹאָל בְּזִמְבָּרִי: חָאָה
שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר-שְׁלָחָה מְשָׁה
לְתֹור אֶת-הָאָרֶץ וַיָּקָרָא מְשָׁה
לְהַזְּשִׁיעַ בְּרִנְיוֹן יְהֹוָשִׁעַ: יְזִבְשָׁתָ
אַתֶּם מְשָׁה לְתֹור אֶת-אָרֶץ כְּנָעַן
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֶם עַל-זֹּה בְּנֶגֶב וּעֲלֵיתָם

אָבִן עֹזֶר

(עו) ויקרא משה להוישע ומ' . נתקפלל אחר שאמר ואלה שיטות (פסוק ד) להודיע עליו יכ יוציעך נעלת מלגليس (ה) ו': כי בן היו שיטות לעולם ולא השתנו כפו (ז) עלו זה בנגב . כך ליא כפקולט כל הושע (ט) [ג] : יז עלו זה בנגב . עלו זה ח'י , זכן דרך סטנרים מליחין חת הפלסולט הדרך בנגב (ט') , ידוע כי מצרים הוא נגב ארץ ישראל , כאשר פירשתי בפרט דניאל (י) , והראיה כי רוחב מצרים פחות טליתים סגולות , ורוחב ירושלים שלשים ושלש (יח) . ודברר פארן בנגב ארץ מצרים (יב) , והנה כי בנגב , איתו נגב הטענה (יג) רק פירושו בנגב של ארץ בנען (יד) והעד . בחברון שהוא

קרני אור

(ט) סעינו ה'ת שם נס ירושה : (ט') וכ"ה כחולק (טוליל מטה) : [ג] לפי הפשט לכך שגם לנו כמו בכונין שכך החרץ (למטה לד ג) שוכיה לכט פלהת נגב מדבר של גנבה במלמות עמלך וויה לנו טס צבוקם בנווקמו מת יון', כדי מדבר לין דרומה של חי', ובמרגניות הלאו מקדש כרגע למדבר לין, ומשם התפלכו לתור, דכתיב זיינלו ויתورو מה החרץ מדבר לין עד רחוב לכו חמת (פ' כה) : (י') טס (יח ה) עכ"פ, ויהזק מלך בגנוב, פ"י טהום מלך מלרים : (יח) סרווח נקרה המליך שנמלח כין חייז מקוס עד הקו הצעה לפסון הו נדרוס ומגריס ויה' בכללו כוון לפסון המצווה, ומגריס מרמקה נפפון מהמצווה רק שלטים מעלות, וירוצלים שלטים ואלה, כדי סמגריס הו נגע כל חי' : (יב) זיל נגע חי', הו נפפון חרץ מגרים, כי מדבר פלאן כין מלרים נה'י, וכעל ט' המ"ב כתוב, זיל נגע כהרץ מלרים" : (יג) טה'כ הי' מתרתקים מה'י נגד טכנגו : (יד) והגע ביה קרוג לקדש כרגע טס הי' עיין חות (ט') :

מנחת יהודה

ר, כפ"ז ילקוט תפמ"ב : ו) תכומולח ה' ו' מנומולח ב' שאגשים חכמים ונבוגים הייו, וכן יאמר ר"א אמתווג (אך נ' סוטס ליד ב' במל"ד לט"ז ט' מדורס מגרכ לפס"ז למקרא) הנה הראשי לשונות אחרות ישתמשו בלשון אנשיים ילקוט פס"ב כס סתנומולח ילקוט יסוטע ר', ב' כס נרידא להורות על הטשובה שבטיין ובפרט לשונות קרטוניות, עי"ש מה שהאריך לבאר בזה : ס) ובהנחות בא' ט' גמר"ר פ' ט"ז, ט', כיוון שראה משה שם רשעים הרנה, אל משה יה יושיעך סן הדור הרע הזה : ושם כורה עליו שהוא נרווע, וכן ארץ הנגב נתני (ידושע ט"ז י"ט) :

הנה

אונטלוֹס

בר נון: ט לשבט א דבענין
פלתי פרר פוא: י לשבט א
הובלו גדי אל בר סודי:
יא לשבט א דיויסט לשבט א
המנשה גדי בר סוסי:
יב לשבט א דזונעמי אל בר
גמלי: ז לשבט א דאשך
סתור בר מיכאל:
יח לשבט א דנפתלי נהבי
בר זפסי: ט לשבט א דנץ
גואל בר מכי: ט אלין
שמהת גבריא די שלח
משה לאלא ית ארעה
וקרא משה להושע בר
נון יהושע: י ושלח
יתהוֹן משה לאלא ית
ארעה דכגען ואמר להוֹן
סקודא פדרומא ותסכוּן

ד' ש'

(טו) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ
עַלֵּינוּ יְכֹונֶנּוּ יְסִידָךְ כְּנוּפָתָת מִ
(ז) עַלְוֹ זֶה בְּנֶגֶב . כֹּוֹת סִינְאַ
חַיִּים , סָקַן דָּרְךְ כְּתָגְרִיס מַלְחִי
ארֹץ יִשְׂרָאֵל , כַּאֲשֶׁר פִּירְשָׁתִי
סְעֻלּוֹת , וּרוֹחֵב יְרוֹשָׁלָם שֶׁלְשִׁיבָּת
בְּנֶגֶב , אִיטָּו נֶגֶב הַמְּחַנָּה (י'ג) רְ
יְהָל אֹור

הַלְאֵ אָרֶ

(ס) סכינו מה צמו לפס יהודע : (ט)
הארץ (למיטה ליד ג) "וכיה לכס פ
צין", קרי מדבר צין דרומה של ח'ז'
ויפלו ויתורו מה הארץ מדבר צין
בגנוב, פ"י סכום מלך מלכים : (ייח)
הוא לדושים וממלכים ומלך בכלל הארץ
וירושלים כלכמים וככלם, קרי סמלכים
כי מדבר סלאן צין מלכים מה"י, וככל
מה"י לצד טכונדו : (יד)

מקורי רשי

במדבר יג שלח

אונקלות

לטירא : יג ותחוון ית
ארעא מא היא נית עצמא
דייתב עליה התקיף הוא
אם חלש הווער הוא אם
סני : יט ומא ארעא די
הוא יתב בה הטעאה היא
אם בישא ומא קרויא די
הוא יתב בדונ היפצחים
אם בקרפין : כ ומא
ארעא העטירא היא אם
מספנא האית בה אילנין
אם לא ותקפין ותסבון
מאבא דארעא יוומיא
וומי בפורי ענביין :
כ אסליקז ואיליז ית
ארעא סטרא דצין
עד רחוב לנטוי חמת :

את-הַדָּרֶר: יח וְרָאִיתֶם אֶת-הָאָרֶץ
מִהָּדוֹא וְאֶת-הָעָם הַיֹּשֵׁב עֲלָיו
הַחֹק הַוָּא דְּרָפָה הַמַּעַט הַוָּא אַסְ-
רְבָּב: ט וְמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר-הַוָּא יַשֵּׁב
בָּהּ הַטוֹּבָה הַוָּא אַסְ-דָּרָעָה וְמָה
הַעֲרִים אֲשֶׁר-הַוָּא יוֹשֵׁב בְּהַנֶּה
הַבְּמַחְנִים אַם בְּמַבְצָרִים: כ וְמָה
הָאָרֶץ הַשְׁמְנָה הַוָּא אַסְ-רָזָה
הַיַּשְׁבָה עַז אַם-אֵין וְהַתְּחִזְקָתָם
וְקִתְּתָם מִפְּרִי הָאָרֶץ וְהַיְמִים יִמְ-
בְּכָורִי עֲנָבִים: שני כא וַיַּעַלְוּ וַיַּתְּרוּ

ר' ש"

מחלה ולחם"כ מלהין חת כסבבם ו) ו) : (יח) את הארץ מה היא . יש להן מגדלות גבוריים ויש להן מגדלות חלשים יש מגדלות הוכלוסין ח) ויש ממטות הוכלוסין ט) ח) : החזק הוא הרפה . סימן מסר לבס חס כפליזים יוצאיין חוקים בס ספומclin על גבולהם וחס בערים ט) הבמחיים . תלגומו בכפלמין כלכין במעיינות ותCommerce טובייס ובלייחס יה) : בס כשל סיגין עלייס צוקוינו יג) : בכורי

רעד"ס, כי רבוי קעט וחזקס יורה על חייזת לוייר כהילץ
ו查明ונות טוביות, והפוך יורה על הפקס: (יט) ובdag'ק,
סמכניכס נאכליס דעתו לפי בהנפרל ממנה מהגה,
אכון סס מורה מל קווין כי הדר על פני האטה
הוניס (נתמ"ז): (כ) כי יט הילץ עותק תכונתך וליינס

מקורי רשי

הנכו מיל' ועין רפ"י ברל' י"ז ס' ז) המכונם ל' ר' תנכו מיל' ב' י"ב כ"ר מג"ט ל' במל"ג פט"ז י"ב ילקוט הסמ"כ : ח) המכונם ל' טס המכונם ב' טס : ט) המכונם ל' טס המכונם ב' טס במל"ג פט"ז י"ב ילקוט טס : והמנגנים וחרנל החיים , וכן אדם חכם אחד הארץ זהה להפטים דעתם של ישראל כדי שיבינו לחם מה שיראו דר (אם לפקרא): י) בז"ל הנוסח כאן "חלשים הם , בשוו כאן להוציא "הבטהנים חרנוכו" ועל ידי כן אחריו ב) כל תטיה הכלפולה , הראשונה בה"א , יהשניה כאם ,) ובמדרש אנדרה , שאלו אם עדין איוב קיים ולא היה

אבן עזרא

ליהודה (ט), והכתב אמר יהודה יעדוד על
נכולו טנגב (ט) : ייח וראיתם את הארץ מה
הוא , ומה העם (י) : החזק . למלחטה , ואחר
בן פיי מה הארץ הטובה היא שהoir שלה
והם שלה טובים (יח) : יט הבמנים . בטו
הקרריים שחונים באهلים (יט) : ב השמנת
הוא . לחת חטה (כ) . אמרו חול כיב טעם
כלורות כס אסבן חלטיס כס י (ט) :
פלומין ופטומין מלין חומך : הטובה היא
(כ) הייש בה עץ . כס יט כס היל

(טו) כלהן ייממר (פ' ככ) ויעלו נגנ'ב ויינ' עד חכ'לון,
ובכ'יק'זען (כל' יה) כתוב, כייל' חכ'לון באל' י'ק'ולדא;
(טו) ביש'ווען (יה כ) ע"כ טעם פלו זיך בנט'ה גו'ג נגב
המ"י זב'ס חכ'לון: (יז) פי' קמלת מה מושכת ט'למה
ווחחרת טמה, ופי' מה כייל' ומא בעס: (יח) וכן פי'

מנחת יהודה

ז) והנה באכזרו עלו זה בNEGATIVE שערו עלו זה הדרך בNEGATIVE,
ואין פ"י בNEGATIVE לצד NEGATIVE של הבדיקה, כי אלו פנו עצמאים
לצד NEGATIVE היו הולכים למקומות רק פ"י בNEGATIVE של ארץ
כגון, ובן פ"י חרואב"ע, ועיין ביאורי שם: ח) הפט' טן
אוכליstein, המון עם: ע) כי מודות האדם לא תטשכנה כל
כך מטבחה המטבחה והזרע כמו שהמשכנה מטבח הטקומות
הארוכה העילiosa, והערבה, חוליד יושביה בדומים לה, כל
בעיניהם מוכרת וראוי לכבות את הארץ נס שאין בזה צ
בפטוחין, כרבין פצוחין ופרטוחין פאיין חותה", וככתב שבדרופים
את הפטירוש עד פסוק י"ט: י"ה) עיין רשות" (ירמיה י"ד כ'
כגון הבתנים אם בתנאים, חטובה הוא אם רעה (ו"ל):

במדבר יג' שלח נט 117

אונקלוס

**אתֵתֶה אָרֶץ מִפְּדַבְּרֵצֶן עַד־רְחֵב
לְבָא חֲמַת: כְּבָ וַיַּעַלְוּ בְּנֵבָ וַיָּבָא
עַד־חַבְרוֹן וַיִּשְׁם אֲחִימָן שְׁשִׁית וַתְּמִי
יְלִידֵי הַעֲנָק וְחַבְרוֹן שְׁבֻעָ שָׁנִים
נִבְנַתָּה לְפָנֵי צָעֵן מִצְרִים: כְּגָ וַיָּבָא
עַד־נְחָלָא שְׁבָלוּכְרָתּוּמִשְׂם זָמוֹרָה**

אבן עזרא

כְּבוֹסְיִיקְוּבְּרָזְמָנוֹאַהָא
עַד חַבְרוֹן וַיִּפְּסֹן אֲחִימָן
שְׁשִׁי וַתְּמִי בְּגִי גַּבְרִיא
וְחַבְרוֹן שְׁבֻעָ שָׁנִין
אֲתַבְּגִינִיאת קְדֻם טָנֵס
דְּמָצְלִים: כְּגָ וַיָּאֹתוֹ עַד
נְחָלָא דְּאֲתַבְּלָא וְקַצְוָ
סְפַטְמָן עַוְבְּרָתָא וְאֲתַבְּלָ
עֲנָבִין חָרָ וְגַטְלוֹהָ
בְּאֶרְיָחָא בְּתַלְיָן וְמַן

רשוי

ענבים. מיס סענוכיס מתכליין בצעול יג': כב' ויבא. על כלב בן יננה (כה) כי כל (כה) ממדבר צין עד רחוב לבא חמת. אחד הלך לצד אחר (ככ) [ה]: צען מצרים. שם מדינה סטוכה אל מצרים (כג) וכן פבייה כלכו בגודליה צהolic וכלהוב כמיין נלהס יג). להם יהודה (רות א א) (כל) [ה] וויא' שהוא פנוות אהל בל יצען (ישעי' לנ' ב) (כה) מקולע מעלה כמו סלוה מטה עלו וזה בגען

דרך גבול דרוםית מולחת עד כס' טו) סיס כוח נכוּן מערכיו ומקס חזוּו וילכוּ כל גבול מערכיו על ספת כס' עד נכוּן חמת שכוּן לאן כל הכה נמקולע מערכית לפונית כמו סמפורס בגודלות מהלן כפלקט אלמה מסע' טו): (ככ) ויבא עד חברון. כלב נכוּן כל כס' ז) וכטהעט על קגלי הרים סלום יהי' ניסת לחכריו לקיות בעלהם יג) י. וכן כוח הומר ולו הפטן הפט מהלן האל דרך בה יא) וכתייכ' ויתנו לכלב הפט מכון יב): שבע שנים נבנתה. האל שגנש חס הפט חברון לכגען לנוּן הקמן קודס סיינא הפט לווען למלייס לנוּן הגדל טלית מוגנה בכל טוב על חד מסע' צלען יע). וכן להודיעך טגעה של הילן יסלהל טהין לך טיגין כ) מהלן יסלהל יומך מהכון לפיך קוקה לתקנות מיחס וויאן לך מעולה בכל הטירות טהום כגן כ' מהלן מליס יג) זונען כיון בטוטולה טהילן מליס טס' מושב המלכים טהום צלען טרי' יד) וכיימה חברון טובה ממלא טגהה חלקים כל) טו): (כג) זמורה. טוכה גפן ככ) וויסכל טל

קרני אור

עמילן לכן זינס טמו טלמ' יכינויו (טו): [ד] ומוק סכטוב ועס' ימינו הפט הגטיליכ' וגמי' נפיעינו למוגnis (פ' נג) מיט' מהיכ' טכיו נמכוון כי למ' נמכוון לכל סי' ענקיים הילם נכל ספלן כסיל' וכמ' ט' ניסע' (יד יב) ועתה היל' לי' למ' סדר טה' וגו' כי מעקיס טס', וטוויס גהוות גהוות, לי' כ' וטס' כהמוי כהן, ככונה טס' נגען, למ' טס' נמכוון (טסטול): [ה] וויאן כי' כס' זיל' טס', טפי' "מכית לפס' קרי' מו': (כה) ופי' קרל'ק טס' נס' היל' קרי'ס, וככיו' ג'כ' נס' רס' יונע', היל' נס' פט' והו' מנהת יהודה

ווא' פירוט, ונרכנן הגי', "לעשות הפט ופירוט רזיס": (כה) כ"ה (סוטה נד' כ) וכן פי' רט' ז: (ככ) ובכ"ק וככ"ז, נזר הגד וווע' נזרו צה' לחכון: (כג) טס' מקום מהלן מאריס ותחפר צי'ת קס'מוּן, כי טני סמות עלמייס לה' יסמכו ולה' יתפרקו: (כל) פי' מזית להס טהי'ז'ה ופי', טהילן יקודה, כי מלת זית להס טהי'ז'ס מוקס ולה' ייכ' נסמאך, וויאן מוקורי רשי'

ויאן סוטה לד' כ', ילקוט חמם'ג מדרס הגדה פס' ז: (יא) (דביביס ה' ליז): יב) סופטס ה' כ': יב) ברי' ייג' י': ידר' יטער' ל', ל': טו) תנקומל' ה', מ' תנקומל' כ' (רשב'ס) ולפע' הח' היה זה בר'ח חטפו שהס יס' של ייל' כתובות קו'ב ה' סוטה ל'ר' כ' מל'ר' ט' ז'ג מדרס ביכור, שהיטים ההם הם הנורומים שייחכבר: יד' נאם יוניה עשויה כמיין כ' שלטנו (רש'ז' פסחים ח', ב') וויאן דקדוקי סופריטים פסחים שט' כהנאה את ת' שחכיא טבי' שהיא פטוחה כוה'ך: טו) ובס'ל' חני' באן' שפת דזומית לכו, והוא ספדר בץין שרוא ביכקזען דרומית מורהחית ער' הים שהים הוא גבול וכו': טו) למטה' לה'ג: יז) דקדק לפרש הפעול בל'ז': יה) והטעם בויה ליפוי שלא בყק' משח' פלוי אחמים כתו שביקש על יהיטע (חווקוני): יט) עיין רש'ז' כתובות קו'ב א', ר'ה מבונה, גאיה בכל טוב, סבומה לשון פרוי כרכחיב ואבנה נב' אנכי פטנה (ברא' ל', נ'): כ' טלעים שאן' עושין פירות: כה) ק'ג לשאר עורות שבאי' שהו' משובחות יותר וויאן: (כה) פ' ארה או סעיף, וכן ויכרות שוכת עצים (שורטים ט' ט'ז): צין

במדבר יג שלח

וְאַשְׁפָול עֲנָכִים אֶחָד וְיִשְׂאָהוּ בְּמֹוֶת
בְּשִׁנִּים וּמִזְהָרָמְגִים וּמִזְהָתָאִים:
כֵּד לְמִקּוּם הַהְוָא קְרָא נְחָל אַשְׁפָול
עַל אֲדוֹת הַאַשְׁפָול אֲשֶׁר-כְּרָתָו
נְשָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: בָּה וַיֵּשֶׁבּוּ מִקּוֹר

רשות

ענכיס תלוי ברכ' : וישאהו במתום בשנים ..
ממסינט סכל' ויסלוכו כמות חייני יודע סכל
צאניס מס פ"ל צאניס בעני מוטות נג') מה
כילד סמנח נטלו חסcole חמד נטל תחנה
וחחד למן. יסוע וכלה לה נטלו כלוס טז)
לפי סכל נלמס להויה דכה נתקוינו כסס
לייט כמה מצחיי חמד מס לה ולמד מהצעיס
ן על סכמו יז) ו开会ם בוגנד וסקלוס רבודינו
רמידלי חיינס על כתפיה חיינו הלא סליק
רכ' ויישבו מחרור הארץ מקץ ארבעים
מלחות פלסה כייח יט) ומכלך הילס כינוי
ס מן המולח למלכ' וכט הילכו הילכה
ויס לאנה קאל לפניהם הה הדרך בא) :

יְהָלָא אֹר

בש דבר זה תמל ופי' הכל שהיוד, וליה וכי
אלע לעולס, הילא לעולס יטיא פירוש ונטווי היל כהן
פי' והכrown ו', סנה ננחתה קודש מלע גיגריס קודס
געזתא: (כה*) ל"ל וחכrown כו"ז התחות, וכוה מהלו
וחכrown בצע טניש וגנו': (כו) למלכות לוטן, וכל שיל
שקדמה מהברחה רכו יוסניא: (כז) כסכתה החורש
כטוף החרבuis כתכנן: (כח) ועלין לה נולד דין
הילא מטה כתכ על טס העתיד, וכן קרלה מטה מסכול
על טס העתיד: (כט) ה' הו' טס הילר, וביא ג'כ
במו דין, וכיון טני מקומות, וכמו כן כיון טני מקומות
תקראלו מסכול, וכעה ס' סמ"ב כתכ טג"ל, וירדו פד
דין טס הילר" וכתכ טכ"ה בכ"ז, ומלה טס" סמוכת
למלחת "הילר" כלומר טס מוקס הילר, וכ"ה ני' בתופעם
יעין קראי הור: (ל) מ зан טאו נתחלה כמו מ зан
בעט טניש תטלחו לייט הילו (יודמיה נל יד) ומקן
טכווג כסוף כמו מ зан טנחים ימיס (ניל' מה ה):
ונעימקה במלחו מלד, וכיון השר נקראה נימי מסרכט
עת נוכלת גס נסיפור חולדות יעהב (ניל' נל י) בטס עטק
ט. ויתכן לטיות וירזע עד דין טס מסרי פ', ומיינו ז'

מקורי רשי

הגדת לפס"ז ילקוט תשמ"ג : טו) חנומומל ה' פ' תנומומל ב'
ט"ז סוטה טס : יז) יקוטם ד' כ' ומלת "אין סיידן" נחר
כמאל בכתוב : יח) סוטה טס תנומומל ה' טס תנומומל ב'
טס במל"ר לט"ז י"ד מורות הגדת ילקוט תשמ"ג מס"ז :
ז' פ' תנומומל ב' ט"ז במל"ר לט"ז ט"ז ילקוט תשמ"ג ז
סוטה

אָבִן עֹזֶר

בדרכ רחוכה [ו], וטעם להזכיר חברון (כח') להודיע שהוא קדשוות (כו) [ז] : בד עד נחל אשבול. דברי טשה (כו), ויתבען להיות כטו וירדו עדר חן (בראי יד יד) (כח) להיות שם אחר (כט) [ח] : קרא. הקורא, כטו אשר ילדה אותה ללווי (לטטה בו נת) : כה יש מkeit שהוא תחולת, ויש פקץ שהוא מסוף (ג). ספריה מזוננה כרך עמלה מזוננה . ולחס חפץ חטא ספיקימו בגנגל סרימיו לאס חיט חנתמן סייל מצקל כל חנתמן מ' סלה וגמילי טונוח כר) מטבחי ממתקוי סמסייטין חוטו לגריס יח) : יום . וכלאו הרכען מהות פרטה על הרכען עסלה פרטאות לישס (ב) כרי ממלך הרכעים ולמג'ה הלאה שנלי לפני הקב"ה סיגול עליקס
קרני אוד

קרני אוד

יסודך, מפסיק עגמוני ומלמר עמו (פי' כהלו נחומר מבית
למס מיקודך) נציגו כי סס מזוזס לח' יסמך ועיין גם'
(גמות דף ל' ב') שכתב "ודע כי סס כצס לח' יסמך הס
סיבכ' בן לדס, כי מילאנו מבית המס יכווץ" (פי' כי סס
טיקום מה' טהור פרטוי יכול לנוח נסמיות, וכ"כ גם'
(מלחוניים) ופס יתמר כי סס מסוקס לח' יפטך) ועיין למוט
(כל' כמ' קריי מיר שטרך ח') : [ו] לען מהריס פיהם עיר
גדולה ופסוגה במאריס קקומיינית וידענו ממה בנתלהס
למהרוניים ע"י הכתינות שמלהו מוקשים על סהבן לו על
סקיר, וממה בספרו קדמוני סיוניים (שמאריס כי קרבנ
משפניות מלכו במאריס ח' ובנו ובן בנו וכו' ממפל לסתן
למרבנעים, וכמשמעותה (וינטיליה) כהמת ועתלייס,
חוואחותה מקרים מעיר גיאן, וגוען ידענו בלחיות שמי'ם
כינראה כפי יוסבי קהרן תאניס, ונתחמת הדבר מתרגום
סתרגס לען מהריס תאניס דטרירות (הס למקלה) :
[ו] חנרון, עיר גנטה מלול וגונעת מקוות חכומינו
הברכס ונכיו משל הרכז מלוד נגור נסיגוניטיך (ל'
בתוך ספיר, כי רועיס סי' ובמהליס ישנו כל ימיכט)
ונתחמת בנהען בגוולה בקונגה לעיר כוות פוליך
במס אַלְגִּי טמרא על אס טמרא חניר שרועיס, ובנקען כ
חברון (מרץ קדומים) : [ח] וגי' כמוש

מנחת יהודה

כג) עין רשות סופתא ל"ד א' שכונתו של דרכך והיו נשאים
אותו וזה ארבע כותנות יבפטס"ז האזר
יפי' שבשתי זוגות היו נשאים את
הפטום: כב) בכו צעינה:

1. *Wise 199 (B) Vogel 30 E*
2. *Wise 199 (B) Vogel 30 E*

הארץ מקִצְׁנָה אربעim יומם: כ' וילכו
ויבאו אל משׂהוּאַל אֶחָרֹזְוּאַל-כָּל-
עדת בנין ישראל אל ארץ מדבר פארן
קדשה וישבו אתם דבר ואתכל-
העדה ויראו את פרי הארץ:
כ' ויספרו-לו ויאמרו באננו אל-
הארץ אישר שלחתנו ונם זבת
חלב ורבש הוא וזה פרייה: בה אף
בידעו העם היישב בארץ והערים
בצורות גדרות מאד ונם-ידידי
העתק ראיינו שם: כט עמלק יושב
בארץ הנגב וחתני והיבוס
ויאמרו יושב בחר והכנען
יושב על-הרים ועל יד הירדן:

אבן עוזא

(כו) וילכו ויבאו. מאן וילכו לסקיט כליכטן ויתבע להיות ראש הארבעים (לט): כו וילכו.
לכילהן מה ציילמן צעלן רעה לך כליכטן להודיע שלא באו לאهلיהם אל הטחנה, רק
צעלה רעה כב): וישבו אתם דבר. לך מטה ואותן (לט): כו ויספרו לו. משה שהוא
מסה ווית חלב ורבש (כו): (כו) זבת חלב ורבש
היא. כל דבר סקל סלען חומרים כו קלת למת בטחמו אין מתקיים כסוטו כב):
(כח) בצדות. לנונ חוק ותרגומו כרלן לנונ ביליות כו) טגולות זכלון הרמי-פְּלִין-
טגול כו): (כט) עמלק יושב וגוי. לפי סכו צמלך כבר שוכנו מרגלים כדי
לייחס כד): על יד הירדן. יד ממשעו חל קילדן ולו תוכלו נטעור:

זהל אור

(לט) פ"י, מחלת יוס הילרנישס צו מטור הילרן וכ"ה להודיעם כי אין מלה וילכו פה יתירה: (לט) ומלה כ' דמת מיל: (לט) פ"י מיד צנחו הילכו למחנה יטראן

טנהת יהודה

כט) דבל ישראל כתיב אח"ז, ואת כל העדרה: כו) הארי
סן ברגינה טנדליים (רשכ"ט פסחים קי"ח כ'): כו) וע"ז
סחט שר'ל, רשות, ויל לא פ"י יטה טלה טלה כריכן, וחשב
שפנינו גנולות, וג"ל שאין עניינו אלא מוקפות חותם.
וכן לטלה פ' יט כתוב רשותי בריכן עתוחין מאין חותם:

עין

אונקלוס

ארבעין יומין: כ' וואלו
נאתו לות משה ולות
אהרן ולות כל בנטה
בני ישראל למדבר
דפאו? רקס ואתי בו
יתהון פטנטא נית כל
בנטה ואחויאנו ית
א ב' א' ד א ר ע א':
כ' ואשטעאו לה ואקרו
אתינא לאראעא די
שלחטנא ואפ עבקראחטב
וירבש היא ודין אבה:
כח לחד ארי מקוף עטמא
דיgeb באראעא וקרニア
פריבן רברבן לחרא ואפ
בני גבריא חזניא תמן:
כט עטלאקה יתב בארע
דרומא וחתאה ויבוסאה
ואמוראה יתב בטורה
ובגונאה יתב על יטמא

רש"

(כו) וילכו ויבאו. מאן וילכו לסקיט כליכטן נכילהן מה ציילמן צעלן רעה לך כליכטן להודיע שלא באו לאهلיהם אל הטחנה, רק צעלן רעה כב): וישבו אתם דבר. לך מטה ואותן (לט): כו ויספרו לו. משה שהוא מסה ווית חלב ורבש (כו): (כו) זבת חלב ורבש

מקורי רש"

כב) סוטס ל"ס ה' ילקוט טטמ"ג: כב) סוטס ל"ס ה'
מנטמול ה' ט' ט' תנומול כ' י"ז, גמל"ר פט"ז י"ז מדרס
טג'ס פס"ז: כד) תנומול ה' ט' תנומול ב' י"ט גמל"ר
פט"ז י"ט כט"ז ילקוט טטמ"ג: ניל שאין הלשון מדויק:

וְעַל כִּי-תִּרְדֹּנָא: לֵוָתֶת
כְּלֵב יְתֵת עַמָּא לְמַשָּׁה
וּאמֶר מִסְּקָנֶה נִיסְקָן וְגִנְרָתָה:
יִתְהֵא אֲרֵי מִיכָּל נִיכּוֹל לְהָתָה:
לְאַוְגְּבָרְיָא דִּי סְלִיקָה עַמָּה
אָמָרוּ לֹא נִיכּוֹל לְמִסְקָן
לֹות עַמָּא אֲרֵי תָּקִיפָה הָוָא
מְנֻנָּא: לֵב וְאַפִּיקָה שָׁוָם
בְּיֵשׁ עַל אָרְצָא דִי אַלְילָזָן
יִתְהֵא לֹות בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִימָר אָרְצָא דִי עַבְרָנָא
בָה לֹא לֹא יִתְהֵא אָרְצָא
מְקֹטְלָת יִתְבָּהָא הָיָא וּכְלָל
עַמָּא דִי חַזְינָא בְּנוֹתָה

בש

טמיהן הותכלס : אל משה .
במקרה לוות ווחמל וכי זו בלבך
הקסומע כי סבוכו עלי מטה
וירט טרייך כלנס על מטה
לידג'יס קאקו כלנס לסייעו
קרע לנו הות כסלו כה) :
זו לנו הות כסלו כה) :
ילו בקמיס וכואת חומל עזע
נאלים בכלי דכלי כו) :
בגיל כה) . כן ריך צני הדרס
הוא ממנו . ככינול כלפי
בלינו מהונוס קוברי מיטיס .
) : אנשי מדות . גדוריס
ת לא) . וכן חיש מדון לב)
אור

תְּהִלָּה אֹרֶן

מurse, נסנו היל האלץ השר טלחתנו:
ונ כט' כטרכיס נלי', טמנס
דייס מה טפי' כט' ו"ל נזס י"ה:
ה ומכוון לדכה, כי מכיוון דנה
אלד"ק, ומײַן גראָ (לוּ) נ קלני
אַכְ חַיְ קַהֲלָס : (ט) ופי' מנאצִי
קוריא רישי

טכורי רשי

קונסיסטנסיה נטולת מושג כ' י"ט במל"ר
: כו) פוטש ל"כ ט' : כו) וכלייס
", מלכין עז'ו ב' תקנומומת ט' ו'
: לב) ס"ב כ"ט כ':
בנה

ל וַיֹּהֶם בָּמָם הַס' רַבְתִּי פָּלָב אֶת-הָעָם
אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נָעַלה
וַיַּרְשֶׁנוּ אֶתְהָ כִּי-יָבוֹל נָוְלָ לְהָ:
לֹא וְהָאָנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוּ אָמְרוּ
לֹא נָוְלָ לְעַלוֹת אֶל-הָעָם כִּי-חִזְקָה
הִוא מִמְּנוּ: לְבָ וַיַּצִּיאוּ דְבַת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר תָּרוּ אֶתְהָ אֶל-בָּנָי יִשְׂרָאֵל
לְאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עַבְרָנוּ בָהּ
לְתוֹר אֶתְהָ אָרֶץ אֲכָלָת יִשְׁבְּרִית
הַוְאָוְלָהָעָם אֲשֶׁר-רָאַנוּ בַת-וּכָה

בן עזר

קפטיק הות כלס : אל משה .
במקרה לווח וחלאל וכי זו בכלל
הקסומע כי סגול ענין
וירט טרייל כלנס על מטה
לידג'יס טאנקו כלס לסמווע
קרענו לנו הות פיס וויליד
ז' לנו הות האליו כה) :
ילו בקמיס וכואת חומל עשו
נאליח בכלי דכליו בו) :
בגיל כה) . כן לריך בני הדר
הוא ממנו . כביכול כלפי
בלינו מלוחנו קובכי מלייס .
) : אנשי מדות . גדולייס
ת לא) . וכן חיש מדון לב)
אל אוד
תQRS „נְהַנוּ חֶלְלָה לְאַרְצָן תְּלִחְתָּנוּ“ :
ו נס' גערטיס לריי , טמנס
דייס מה טפי' חמ' ויל' נאס יי'ה :
ה ומנייה דרכ' , כי מכיהם דרכ'
אלד"ק , ומיין גרא' (לו ז קראי
אי שי קולדס : (מ) ופי' מגצי
קורדי רישי

העיקר (ל) : ל ויהם כלב . אמר ר' יונת הטרדרק שטעטו שאמר הפסו (לכ) [ט] : לב ויציאו דבת הארץ . דבר שלא היה (לו), ואין בן ויבא יוסף (ברא', לו ב) כי ויבא הפק וויצויאו (לו) : דבה . מפעלי הכפל , פנורת דובב שפטתי ישנים (שיר ז, יוד) (לכ) ובתקותיו פירשתיו : אכלת יושביה . שהאור שלה רע (לט) : אנשי מדות , כל איש הוא איש טדה , רק טומו מדות נדולות יותר טהבל (מ) , וכן אנשי לבב (איוב לד) ויהם . נסן סחיקת . וכן כס כל בצלכו . כס כי לא לך פלולא לפתק הנודת חנטיס הומל צי"ט (ט"ז טט) : (לה) חזק מעלה חמלו כח (כח) כט) : (לב) אובלת יושביה . כל מקום סב וככב"ה נטה לטוכה כלי לטדים כחכלה ולא יתנו לך להנו וגוכיס ולרייך למת לכס מדח כנו גלית גבבו סע חמות וחיד
קרני אור
דומס לוט , ופאקוס כוֹם צאוין דן : [ט] וכ"ס (תנוועל) (לה) כיהונס ליטס כל (לה) נה געל נסן היך אסטיק מהות נאלמו הפסו כן פי' העוטם , ועיינר גראה פגער נסן וכתיקס נאלמו נסן כס . ועיין כס' מהוניס כצער הא (לו) הוילו מלכש דנץ טקל : (לו) זוכו הקפראס לדעתה כה' זיל זיין מוליך ד כוֹם ממת כמו יוסף , ומוליך דבב כוֹם סקי , וכן סכלינו זוז פרמג"ן חור קעה ד' , מה טפי' סס : (לה) זרבזו דבב : (לט) וחלויל כוֹם עין

קרני אור

מurse, נסנו היל האלץ השר טלחטנו;
ו' נס' השרטיז נלי', סמנס
דיס מה טפי' חמ' ו"ל נסס י"ה:
ה ומניין לדב' כי מכיהם דביה
אלד"ק, ומײַן גראָ (לו' נ קלענִי
אַכְּ חַיְּ כְּהֶלְתָּ : (מ) ופי' מאנִי
קוריא רישי

מנחה יהודה

קונסיסטנסיה כ' חנומומל כ' י"ט במל"ר
: כו) פוטש ל"כ ט' : כו) וכלייס
", מלכין ע"ז ב' חנומומל ט' ז'
: לב) ס"ב כ"ט כ':
בנה

במדבר יג יד שלח סא 121

אָנֹשֵׁי מִזְוֹת; לֹן וַיְשִׁם רְאֵינוּ אֶת־
הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים וְנֶהָרִי
בַּעֲינִינָה כְּתָבִים וּכְנוֹהִינָה בְּעִינֵיהֶם;
יָד אַ וְתַשָּׂא בְּלִיהָעָדָה וַיִּתְנַן אֶת־
קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִיהָה הַהוּא;
בְּוַיְלָנוּ עַל־מִשְׁׁה וְעַל־אַהֲרֹן פֶּל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים כָּל־הָעָדָה
לֹא־מִתְנַן בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם אָוּ בְּמִדְבָּר
הַזֶּה לֹא־מִתְנַן; וְלֹמַה יְהֹוָה מִבְיאָ
אֶתְנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפְלָה
בְּחַרְבָּה נְשִׁינוּ וַיַּפְנִינוּ יְהֹוָה בְּנֵי הָלוֹא

אבן עוזרא

ו) (מל), וربים כתו הם : **לֹן הנפילים.**
סִירְשְׁתֵיו (מכ) : טן הנפילים. טעטו ונם אחריו בן אשר
יָבוֹאו (ברא' ו ד) (מנ) ושם **סִפְרֹשׁ** (מל) : א את
קוֹלָם. פועל לטלת ותשא נם ויתנו (ה) [א] :
בְּבִiny Dol חֲנוֹס (ה) : ובן היינו בעיניהם.
קְמֻנָנוּ חומליים זה לזה נמלים (וכס"ה
תְּגִבִיס) (ג) יס ככלמים כלגים : ענק.
שְׁמַנְיִקִים חמץ בקומתן (ג) לד : (ה) כל
יָד וטלך אלוקם עמו (טשלוי ל לא) (ד) :
הָעָדָה. סנדღות א) : (ב) לו מתנו.

קרני אוור

ה) **שְׁלָמָם** ס"י , תגמוםם ב לות יט גמ"ר פט"ז יט) **שְׁלָמָם**
עַמְדָה עַל סְכָמֵל וְסִימָקָה לְתֵת כָּכִישָׁמֵל :
[א] **עַיּוֹן כְּמַכְלֵר נִתְמַחֵס** ס"מ טכפייר פ"ז , וכן געל "הס
לְמַקְרֵל" וכתב לין ותכל מוויל קולס , כי יש
יְמִיר נִקְנָס , וזה רכיס וככל , שבעם סלהמת צלטן ציימס
כָּלְכִּילָס וְגַם שְׁחָרֵי כָּן וְגַן : (מל) סס פ"י , **וְעַטְעַט** מהל
כָּן הַהְרָהַמְּכֹלָה עיון ניוהורי סס :

(ג) **וְתַעֲמוֹ וְחַמְעָה כָּל הַטְּדָה לְתֵת קְולָס** , ויתנו לות קולס נכבי : (ג) **וְאַרְתָּו "לֹן"** מלהות סנייס מנע"ז ,
וְכַפְרִיּוֹ מַגְנִין נִפְעַל כְּרָהָה סָגוֹן סָלָס מְגַנְּגָן ס"ג
לְנַפְלָל שְׁנָסָס וענינו עניין תרעומות : (ג) **מָקוֹר :** (ד) **כָּמוֹ הָלָקָס** , סמי מות :

מנחת יהודה

אונקלוס

אָנְשֵׁן דְּמַשְׁחָן : יג ותפ"ן
חוֹנָא יְתֵת גְּבָרִיא בְּנֵי עַנְק
טָן גְּבָרִיא וְחוֹנָא בְּעִינֵי
בְּפָשָׁנָא בְּעִינֵי הָוּן :
וְאַרְיִמְתָּה בְּלִי בְּגַנְשָׁתָא
וַיַּהֲבֹו יְתֵת קְלָהָן וּבְכֹו
עַמְאָא בְּלִילְיָא הַהְוָא :
בְּוַאֲתְרַעְמָו עַל מִשְׁׁה וְעַל
אַהֲרֹן פֶּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמְרוּ לְהֹוּן כָּל בְּגַנְשָׁתָא
לְוִי דְּמִיתְנָא בְּאֶרְעָא
דְּמַצְרִים אוּ בְּמִדְבָּרָא
חֶדְיוֹן ?וַיְיִדְמִיתְנָא :
וְלֹמְדָא ?יְמַעְלָי יִתְנַא
לְאֶרְעָא ?הָרָא לְמַנְפָל

רש"

ח' ט מל' סס) לג) : (ג) **הַנְּפִילִים.** טנקיס .
מַגְנִי סְמַחְזָה וְנַזְחָל (ג) טנפלו מן כסמים
בִּינֵי דָוָל חֲנוֹס (ה) : ובן היינו בעיניהם .
קְמֻנָנוּ חומליים זה לזה נמלים (וכס"ה
תְּגִבִיס) (ג) יס ככלמים כלגים : ענק .
סְמַנְיִקִים חמץ בקומתן (ג) לד : (ה) כל
יָד וטלך אלוקם עמו (טשלוי ל לא) (ד) :
לו מתנו. סנדღות א) : (ב) לו מתנו .

יהל אוור

מדות , רמי בקומה : (מל) ופי' **הַנְּכָתִי לְכָכָחָמָה** , וכן
כָּלָן הַנְּכָתִי מְדוֹת גְּדוּלּוֹת : (מכ) פ"יון (ברא' ו לד) :
[א] **עַיּוֹן כְּמַכְלֵר נִתְמַחֵס** ס"מ טכפייר פ"ז , וכן געל "הס
(מן) ייכלר מהר סלהמל הכתוב מן כסמים , ומה
חזר ויחמם מן כסמים , הלא פ"י מלהות סלהמל
עליכם וגנס שחרי כן וגן : (מל) סס פ"י , **וְעַטְעַט** מהל
כָּן הַהְרָהַמְּכֹלָה עיון ניוהורי סס :

(ג) **וְתַעֲמוֹ וְחַמְעָה כָּל הַטְּדָה לְתֵת קְולָס** , ויתנו לות קולס נכבי : (ג) **וְאַרְתָּו "לֹן"** מלהות סנייס מנע"ז ,
וְכַפְרִיּוֹ מַגְנִין נִפְעַל כְּרָהָה סָגוֹן סָלָס מְגַנְּגָן ס"ג
לְנַפְלָל שְׁנָסָס וענינו עניין תרעומות : (ג) **מָקוֹר :** (ד) **כָּמוֹ הָלָקָס** , סמי מות :

מקורי רש"

לג) **לְסָקָה יְלָה** , כ"ג: לד) **סְוִוָה לְדִיד צְבָבָה** לְד) סוטה לְדִיד צְבָבָה ב' י"ט
וּבְבָוָרִי שֵׁם : סט) **מִגְמָמָה ב' י"ט** וּבְבָוָרִי שֵׁם שרש וענינים אחד , שחנוך
שְׁבָדְרָן הבורות הדנים שכתרה תחתאות הכתל שבשרש
סְדֵד (חוכרון) : (ג) **הַטָּס שְׁמַחוֹא הָוּ בְּנֵי** (פ"ה ס"א א')
וְהַשָּׁם עַוְלָה הָוּ בְּנֵי (כ"ג) **יְוָמָא ס"ז ב')** : (ג) **לְיִזְנָה יְוָמָא שְׁמַחוֹא** הָוּ בְּנֵי
בְּיַ"א שְׁלַל חַנְטָלִים בְּחַיִ"ח וְפִ"י חַנְבִּים , וּבְתָרְנוֹס יְתָרְנוֹס עַל נְמָלִים קְמַצְיָן , וּלְחַנְבִּים קְמַצְיָן : (ג) **עַיּוֹן בְּחַוְרָן**
שְׁבָבָג טְצַ"ל בְּרַשְׁ"י קְוּרָם עֲנָק יְוָמָא שְׁמַחוֹא חַמְתָּה , מְרוֹבָן גּוֹבָתָ קְמַתָּן
דוּבִים כָּאַלְוָן צְוָרָן נְקָבָן וְעַנְקָן בְּנָקָבָן שְׁהַחְמָתָה יוֹצָאה ב'

וליטיב

אונקלום

בְּחַרְבָּא נִשְׁנָא וְטְפֵלָנָא
יְהוֹן לְבָזָא תְּלָא טָב לְנָא
דַּי נְתֻוב לְמִצְרָים :
וְאָמָרָה גֶּבֶר לְאָחוֹדָי
גְּמַנִּי רִישָׁא גְּנַתּוֹב
לְמִצְרָים : הַגְּנַפְלָמָשָׁה
וְאַהֲרֹן עַל אֲפִיהוֹן קְרֵם
כָּל קְהֵל כְּנַשְׁתָּא דְּבָנִי
יִשְׂרָאֵל : וַיַּהֲיוּ שָׁעַר נָנוֹן
וְקַבְבִּיכְבִּרְיָפְנָה מִן מַאֲפָרִי
יְתָא אַרְעָא בְּזַעַזְעָן
לְבָזָה יְהוֹן : וְאָמָרָה
לְכָל כְּנַשְׁתָּא דְּבָנִי
יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אֶרְעָא דַי
עַבְרָנָא בָּה לְאַלְלָא יִתְהַ
טָבָא אַרְעָא לְחַדָּא
לְחַדָּא : הַאֲמָם רַעֲנָא
בְּנָא קְרֵם יִי וַיַּעַל יִתְנָא
לְאֶרְעָא הַדָּא וַיִּתְגַּנֵּה לְנָא
אֶרְעָא דַי הַיָּא עַבְדָא חַלְבָּ
וְדָבָשׁ : ט בְּרֵם בְּמִימָרָ
הַיְיָ לְאַתְמָרְדוֹן וְאַתְזָן לְאַ
תְּדַחְלוֹן מִן עַמָּא דְּאֶרְעָא
אֲרִי בִּידָנָא סְסִירָן אֲנוֹן
עַדָּא תְּקִפְהָן מְנַהּוֹן

ה ייפל משה, ברצינו (ה) : וַיַּדְשֵׁעַ בֶּן נָנָן. כלוי ומטנו: (ד) נתנה ראש. כתרגומו
הזכירו משה בתחילת טעלו טעה (ו) [ב]: כמו ריש כיס עליו מלך ח' לכומינו פילזו
ט כי לחמנו הם, נאכלם כלחם (ז), ובן אובלוי
לtron טבודט סוכביס (ב) ב): (ט) אל
עס אבלו לחם (תה, יד, ד) (ח): סר צלים.
כי הנבו אם אין לו פנן שינן עליו ויהיה אל
תטרודו. וטוב וחותם אל פילוח: כי לחמנו
הם. נחכמס כלחס: סר צלים. מניכס
ומזקס כקליס טבאס מטו. חייך טכיה מגין מליקס (ג). [ריש לנו כל מקום סר
ידל אור קרני אוֹר

[ב] פין סמ' ויל (סגי ב כ) סכתב שלטונים פולקיס
 כנוד למלכות על סכלוג ועל סכנומס, כמו יcosaע למוי
 כלב, רק ניברי כס סדרי כפוץ כלב טודס (פ' כד)
 שעפיו טפיק יcosaע גדול מכלה נזמים סקדימעו כס
 מדנו נו נטעוד ויסט כלב, ולען יcosaע, וכחוב
 טמלי טמול וטמלי טמול (ס' מ יט), טמך יסיד דוד וטאלט
 מנהת יהודת

בבב' : ב') כוונת ר' יוסי' בר' רומי

ובכן פצינו (גחmittah ט' י"ז) וימאנו לשבוג ולא וכבר נפלאותיך אשר פשית עתחים, ויקשו וייחנו ראש לשוב לעבדותם

במדבר יד שלח

מעליהם ניחזה אָפָנוּ אֶל-תִּירְאָם:
וַיֹּאמְרוּ כִּלְתַּעֲדֵה קְרָנוּם אַתֶּם
בְּאָבָנִים וּכְבָוד יְהוָה נִרְאָה בְּאָהָל
מוֹעֵד אֶל-כִּלְבִּנְיֵי יִשְׂרָאֵל: פ
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עַד-אֲנָה
יִנְאַצְנֵי הָעָם הַזֶּה וְעַד-אֲנָה לֹא-
יַאֲמִינוּ בְּיַבְלָל הַאֲתֹות אֲשֶׁר
עָשָׂיתִי בְּקָרְבָּו: יב אָפָנוּ בְּהָבָר
וְאָוֹרְשָׁנוּ וְאָעַשָּׂה אֶתְךָ לְגֹיְנָדָול
וְעַצּוּם מִמְּפָנוּ: יג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-

יְהוָה וְשָׁמְעוּ מִצְרִים כִּילָעֵידָת

אבן עוזרא

מעליות] ג) : (ו) לרנים אותם. حت' יקסע לו לטו ירא (ט) : י לרנים אותם. יהושע צכלג ד) : וכבוד ה'. ספקן ירד סס ד) : וככלב: יא ינאצני. בסוף יכעסוני, ורביס חבריוו (ו) : וטעם בקרבו לשון יהיר, שהיו (יח) עד أنها. מד סיקן כ) : ינאצני. בתחילת לב אחד לטוב: יג ושמטו מצרים כי ירגיזו: בבל האוחות. ספקיל כל הנסיס העלית, טומו ואשר העלית (יח), ואחר שאמר ספקימי לסס ו) סיס לסס לכהמין ספיקולת ושמעו, ואטרו אל יושב הארץ הזאת, היה כדי לקיס הנכמי: (יב) ואורשנו. ארץ בנען (יב) פירש מה שמעו, על בן פעם כתרנוו לanon תלוכין ו) ה) וו"ת מה הנטה לכתנות חנות: ואעשה אותה אוther לנוי גדול. קלחמה מזענש ו) : (ג) ושמעו מצרים. וטמעו حت' חסך תקלנס ח) : כי העלית.

יהל אור

למפה נטנין, ולמה על כי העלית, ומלה לי יפרץ נמקום אשר, וממן כי העלית עד סוף כפסוק הוּם כמו מהמר מוסנער, וציטור ה' קווון כן, וצמו מגליים (כי (ח'ар) העלית נכחן לח' כתש ה'ז מקרנו) וולמוו ליל יוצאי מラン כגען מה זקמטו, זקמו לי להה ל' וגנו: (יב) זקמו זקמוך וחלוו לרנוו מפיניך:

מנחת יהודה

ר'ס סליק מיווב כ"ב ט"ז מ"ד מדרש מג'ס: ר) טוטט לעבדתכם במצרים, ועיין בלקוטים שבסוף הס' זל, שהביא סס: ה) פיין רט"י טמות ל"ז כ"ז ולמתק פ' כ"ז: ט) מהו טמלת מלוקוטי סכילהה ל"ס, דברים, עי"ש אטוד 4, שהוכיחן בעבר חידון על טה שעשו במדגר שאמרו נתנת ראש ונשוכה מצריםה, אמרו נעשה עז' שחלך בראש חני' ברשב"ן: ד) ובתנחותם א' י"ב, במדגר פס' ז' כ"א ילקוט תשמ"ג בשם התנחותם, "את סחת ואחרון" והזכיר כתוב שיש נומחות טהוטיטו בהן, וסדרש אנדרה לרנים אותם את טחה ואחרון, וככבוד ר' טראה, טלטדר שהיו וזרקין אבניות והענן סקכלס" וכ"ה במד"ר שם. ילקוט תשמ"ג: ס) ובזחכרון, כמו עד חיכן: ז) פ"י שאין חכונת שיאmitt באותה: ז) אונקלם הרנס ואשצינון, וט"ש רשי ז"ל כתרנוו לשון תרכין, ר'ל שחרתנים טפריש בון לשון הכתוב, ולא שיתחית נירשת בון חתרנים, והנה חתרתנים תיקון בלשונו לרנים בלשון שיצאה, כי לא שייך באותה לשון גירוש ושלהוח אחר לשון אכינו בדרכ, אבל בכתוב עצמו יש לפרש שהוא חי' ח' חתולות או אורישנו, או כי יתחלק העם, מי בדרכ, ומי בתרכין (לחם ושותה): ח) ולא קאי על כי העלית

זהו

אונקלוס

צט' מראדיי בסעודה לא תחרחון מנהון: י' ואמר בילבנשṭא? מרטם יתהון באניה ויקרא ר' אהנגייבם שפנ' זטנא? כל בני ישראל: י" ואמר י' ?משה עד אימתי יהון קרנוין בקדמי עטה קדין ועד אימתי לא יהי מינון בטיטרי בכל אתייא ל' עבדית ביגי הון: יב אמחנוז במוֹתָא ואשצנין ואעבד יתח' ?עם רב ותקופת מנהון: יג ואמר משה קדם יי' זישמעון מסצראי ארי אסקטא בחיקך ית עמא

רשוי

מעליות] ג) : (ו) לרנים אותם. حت' יקסע לו לטו ירא (ט) : י לרנים אותם. יהושע צכלג ט) : וכבוד ה'. ספקן ירד סס ט) : וככלב: יא ינאצני. בסוף יכעסוני, ורביס חבריוו (ו) : וטעם בקרבו לשון יהיר, שהיו (יח) עד أنها. מד סיקן כ) : ינאצני. בתחילת לב אחד לטוב: יג ושמטו מצרים כי ירגיזו: בבל האוחות. ספקיל כל הנסיס העלית, טומו ואשר העלית (יח), ואחר שאמר ספקימי לסס ו) סיס לסס לכהמין ספיקולת ושמעו, ואטרו אל יושב הארץ הזאת, היה כדי לקיס הנכמי: (יב) ואורשנו. ארץ בנען (יב) פירש מה שמעו, על בן פעם כתרנוו לanon תלוכין ו) ה) וו"ת מה הנטה לכתנות חנות: ואעשה אותה אוther לנוי גדול. קלחמה מזענש ו) : (ג) ושמעו מצרים. וטמעו حت' חסך תקלנס ח) : כי העלית.

טקורוי רישי

ר'ס סליק מיווב כ"ב ט"ז מ"ד מדרש מג'ס: ר) טוטט לעבדתכם, וו'למר כי נפל פחדינו עליהם ולו יקחו מגן וונגה וכוכע לכתלן ולפלחים כנגדינו וע"ז כתוב סרמיכ"ן, ויפא פילס: (ו) וו'ל נופל על כסם סלהרין טם, כמו וירג כ' וילן (לזכר' לא' יב) היל תנגן טמן טמן (ירמיה יט כט) : (יח) סה' זל יסרכ מלת ושמעו על מה זטממר טקורוי רישי

אונקלוס

במדבר יד שלח

124

לְיִתְבָּא אֶרְעָא הַקְּדָא
דְּשֵׁמֶשׁ אֲרֵי אַתְּ
דְּשִׁבְנְתָךְ שְׁרִית בְּנוֹ עַכְאָ
חַרְיוֹן דִּי בְּעִינְיהָוָן תְּנוּ
שְׁכִינַת יְקָרָא בְּיַיְן וְעַנְגָּה
מְטָל עַלְוָהוָן וּבְעַמּוֹדָ
רְעַנְנָא אַתְּ סְדָבָר
קְדָמֵי הָוָן בְּיִצְפָּא
זְבַּעַמּוֹדָ דְּאַשְׁתָּא
בְּלִילְיאָ: טַו וְתַקְטִילָּיָת
עַמְאָהָרָיָן בְּגַבְרָא חָרָ
וַיְמַרְוֹן עַמְפְּאָדִי שְׁמַעַ
יְתָשְׁמַעַ גְּבָרָתָךְ לְמִימָּרָ
טַו מְדִילָתָ יְכָלָא קְדָם
יַי לְאַעֲלָא יְתָעָמָה הָרָיָן
לְאַרְעָא דִי קְיָם לְהָוָן
וְקְטַלְנוּן בְּפְרָקְרָא :

בְּכָתָה אֶת־הָעָם הַזֶּה מִקְרָבָו:
וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְוֹשֵׁבּ הָאָרֶץ הַזֹּאת
שְׁמַעַו כִּי־אַתָּה יְהֹוָה בְּקָרְבּ הָעָם
הַזֶּה אֲשֶׁר־עַזְנֵין בְּעַזְנֵינוּ נְרָאָה אַתָּה
יְהֹוָה וְעַנְגָּה עַמְדָה עַלְהָם וּבְעַמְדָה
עַזְנֵן אַתָּה הַלְּךָ לִפְנֵיהם יוֹמָם
וּבְעַמְדָה אַשְׁלֵז לִידָה: טַו וְהַמְּתָתָה אַתָּה
הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וַיֹּאמְרוּ
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־שְׁמַעַו אֶת־שְׁמַעַ
לְאָמָר: טַו מְבָלָתִי יְבָלָתִי יְהֹוָה
לְהַבְּיאָ אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחַטְבָּם

רש"

כִּי מִזְמָס בְּלָזְוֹן הַסָּלָט (ט) וְסַלְסַל
כְּמַלְיִת צְכָחָךְ כְּגָדוֹל הַוְסָס מַקְלָצָס וּכְזִיקְמָשָׂ
צְהָתָה הַוְלָגָס לְמַן יְהֻמָּרָו שְׁחָטוֹן נַךְ הַלְּגָ
יְלָמָלוּ סְכָנָנָס יְכוֹלָת לְהַלְחָס הַכָּל כְּנָדָל
יְזָכְרִי הַלְּרָזָן לְמַן יְכוֹלָת לְהַלְמָס. וּזְרִיכָה:
(י"ל) וַיֹּאמְרוּ אֶל יְוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת.
כְּמוֹ עַל יְזָכְרִי הַלְּרָזָן כְּזָהָת וּמַה יְהֻמָּרָו עַלְיָהָס
טַו וַיֹּאמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שְׁמַעַו אֶת שְׁמַעַן.
סְצָרִים נִמְמָרִים נִמְמָרִים (כ"ה): טַו יְבָלָת.
שָׁם (כ"כ). כְּמוֹ עַד יְבוֹשָׁת הַפִּים (כ"א) ח

סְכִילָה בְּךָ סְכִיקָה אֶת הָעָם הַזֶּה בְּאִישׁ

אֶחָד. פְּתָלָס וּמְתוֹךְ כְּךָ יְהֻמָּרָו הַגּוֹיִם הַסָּלָט שְׁמַעַן וְגַוְיִם:

וְהַל אָוֹר

(דכ"מ ט) (כ"י) סְקִידָיס שְׁלָוָן, וְסְקִידָיס לְוָל נְסִנָּוָל כְּנָנוֹן (י"ד) כְּמוֹ
מְלָכִית): [ג] עַזְנֵין מְנַקְתָּה טַו שְׁסָס אַלְכָבָה, נְסָס כְּיַי סְלָמָץ
שְׁכָחָוג וּמְרָהָה כְּגָודָה ל' כְּלָסָס הַוְכָלָת (סְמוֹת כְּדִי):
נְקָמָן, וְנְשָׁלָל סְפָרִיס דְּפָתָה, וכ"כ סְרָמְבָ"ע וּסְלָדְיָק כְּפִי" (ט"ו) טָבָר לִיחִיל נְסִתָּה
לְתָהָה ד': (י"ו) גְּמָקוֹס וּנְסָלָרָתִי הַנִּי: (י"ח) גְּמָקוֹס טְוּמָלָתִי: (י"ט) וְכָנָן כְּתָבָה הַמָּה זְלָל זָס "גְּטָבָל
לְרָ' מְזָה בְּכָכָן אַמְלָל פְּתָח הַמָּר כְּיַי חִינָּנוּ סָס כְּתָוָה רַק הַכָּל חָסָר, כְּמוֹ וּנְשָׁלָל הַנִּי (י"ז) שְׁכָנָנוֹן
אַסְתָּרָתִי, עַל לְדָךְ הַנִּי כְּגָנָר רַקָּה עַזְיִי (לִיכָּה ג) (פ"י) סְכָל לְזָנוֹן נְסִתָּה גְּמָקוֹס הַמְּדָבָר צְנָדוֹ, וּסְיִיחְזָק
דְּלָל רְחוּתִי עַזְיִי) וְנִכְוֹן כְּדָנָר": (כ) פִּי' כְּסָס הַוְיִיס: (כ"ה) וּפִי' וּמְמָלוּזָה לְזָהָה מְכָלָתִי יְכָלָת: (כ"כ) וְנוֹסְפָה

אבן עזרא

אחרת (יג), שְׁמַעַי כִּי אַתָּה ר' כְּבָורָךְ בְּקָרְבָּן הַזֶּה: יְדָא שְׁמַעַי בְּעַזְנֵינוּ. עַל הַכְּבָוד
שְׁרוֹאוּ הַזְּקָנִים, או עַל טְרָאָה כְּבָוד ד' לְעַיִן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (י"ד) וְהַזְּבָבָן: נְרָאָה. פָּעָל
עַבְרָ (טו), וְטַעַטָּו נְרָאָת אַתָּה ד' (טו), וּבָנָן
וּנְאָשָׁר אָנָי (יחז' ט ח) (י"ז) וּבָנָן כִּי אָוְטָלָל
אָנָי (תָּה' וּ(ג) (י"ה) בְּעַבְרָ הַיּוֹת הַלְּטָדָד
בְּפִתְחָה נְדוּל (יט) [ג]: עַמְדָה עַלְיָהָם. בְּשַׁבְּתָם (ג):
מְבָלָתִי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שְׁמַעַו אֶת שְׁמַעַן.
סְצָרִים נִמְמָרִים נִמְמָרִים (כ"ה): טַו יְבָלָת.
שָׁם (כ"כ). כְּמוֹ עַד יְבוֹשָׁת הַפִּים (כ"א) ח

קרני אור

(דכ"מ ט) (כ"י) סְקִידָיס שְׁלָוָן, וְסְקִידָיס לְוָל נְסִנָּוָל כְּנָנוֹן (י"ד) כְּמוֹ
מְלָכִית): [ג] עַזְנֵין מְנַקְתָּה טַו שְׁסָס אַלְכָבָה, נְסָס כְּיַי סְלָמָץ
שְׁכָחָוג וּמְרָהָה כְּגָודָה ל' כְּלָסָס הַוְכָלָת (סְמוֹת כְּדִי):
נְקָמָן, וְנְשָׁלָל סְפָרִיס דְּפָתָה, וכ"כ סְרָמְבָ"ע וּסְלָדְיָק כְּפִי" (ט"ו) טָבָר לִיחִיל נְסִתָּה
לְתָהָה ד': (י"ו) גְּמָקוֹס וּנְסָלָרָתִי הַנִּי: (י"ח) גְּמָקוֹס טְוּמָלָתִי: (י"ט) וְכָנָן כְּתָבָה הַמָּה זְלָל זָס "גְּטָבָל
לְרָ' מְזָה בְּכָכָן אַמְלָל פְּתָח הַמָּר כְּיַי חִינָּנוּ סָס כְּתָוָה רַק הַכָּל חָסָר, כְּמוֹ וּנְשָׁלָל הַנִּי (י"ז) שְׁכָנָנוֹן
אַסְתָּרָתִי, עַל לְדָךְ הַנִּי כְּגָנָר רַקָּה עַזְיִי (לִיכָּה ג) (פ"י) סְכָל לְזָנוֹן נְסִתָּה גְּמָקוֹס הַמְּדָבָר צְנָדוֹ, וּסְיִיחְזָק
דְּלָל רְחוּתִי עַזְיִי) וְנִכְוֹן כְּדָנָר": (כ) פִּי' כְּסָס הַוְיִיס: (כ"ה) וּפִי' וּמְמָלוּזָה לְזָהָה מְכָלָת: (כ"כ) וְנוֹסְפָה
מְנַחְתָּה יְהֹוָה
(ט) וְהַזְּבָבָן כְּלָבָבִי;

בְּמִדְבָּר: י. וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא פֶּן
אֲדֹנֵי פָּאֵשׁ הַבְּרִית לֵאמֹר:
יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲפָים וּרְבִים חִסְדָּנוּ נִשְׁאָר
עָזָן וּפְשָׁעָן וּנְקָהָן לֹא יִנְקָה פְּקָדָן
עָזָן אֲבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֹשִׁים
עַל־רְבָעִים: ט סְלָחָנָא לְעָזָן הַעַם
הַיְהוָה כְּנָדָל הַסְּדָךְ וּכְאֵשָׁר נִשְׁאָתָה
לְעַם הַזָּה מִפְּצָחִים וּעֲדִיהָ:

אבן עזרא

ז) (כג) ואיננו לשון מדיה כדרך
הדרש (כל) [ד] : וייחחטם במדבר. הטע
ויהרנים, ואמר וייחחטם, בעבור כי שט ירעו
הצאן (כל) : יְנַצֵּל נא. קרוב פאריות
אפיקים, כי כל מי שהוא ארץ אפיקים, יש לו
בכח גדוול לשבור בעטו, והעד באשר דברת
שאתה ארץ אפיקים, ולאלה הטעות פירושתו
בפרשת כי תשא (כל*) : יְטַסֵּח נא. אחר
שמצאו שאטר אם יראו את הארץ, אחר
סלחתוי בדבריך, יידענו כי מלת סלח נא
אריות אפיק, ובן ונסלח לו, עד שיעשה
תשובה שלימה (כו) [ה] : כגדול חסך. בעבר
חסך הנדול (כו*) : ובאשר נשאת. בטעס
כוושא עון (כו) : ועד הנה, עד הטעות הזה,
או טיים שייצאו ממצרים ועד זה היו, כי
יש הנה שט הטעות, כתו באו הנה חיללה
חף לטעיס : ונקה. לסביס י(ה) ט) : לא
כן סביס :

קרני אור

ונט בפלסיט, וכן לחיי כפי סמסורת: [ד] כי (חגומל
ז) יג, חגומל ב כד, חמ"ר טו כב, ילקוט ר' חסיד
בין טלה מטה כה, עמד במלכ מלחת וכו' ועתה יגדל
המ כט כ', וינצח מלה כרמייס מלחת סדין (פי' טכח
ז' מלה כרמייס, וכי' ימיגר ד' גולדרי בכח): [ה] עיין

- ۷ -

ונגו' . לפיכך סיווכני כהילץ חזוקים ונගובליים וחייב
דומם פליטה לנטושים ואחד מלכיס ז') וחמת
יהםו על יוסב כהילץ חותם: מובלתי . מטוק
סלאח כי אם יכולת בידו להניחם שחתם:
יבולת . בס דבל כוח י') : (יז) ינדל נא
כח ה'. נטעות דבליך : באשר דברת
לאמר . ומג אקדוכו : (יח) ה' אריך
אפים . נלדייקיס ולנטיעיס כגעלה מסה
למורות ח) מלהו מסה להקכ"ה טיה יוסב
וכותב ט' הילך חפיס ה"ל נלדייקיס חמל לו
בקכ"ה עף לרטעים חמל לו לרטעים יהבשו
חמל לו בקכ"ה מירט טהרה לריך לדבל
כטהטו יקלחן בטנה ובמלחלים בתפלה מסה
לפניו בחרך חפיס חמל לו בקכ"ה וכלה
חמלת לי נלדייקיס חמל לו וסלאח חמלת לי
ינקה . נטה

יְהָל אֹר

כו כתיהו : (כג) סהוֹת ג"כ זס , וכפי' רס"י ז"ל :
 (כד) וכות מלפונן וכל כטלייט (ישע"מ יב) ופי' סלה
 תרלה למדוד להס נמלת ברהמיס , ועיין קרכני הור :
 (כה) ז"ל "גענור המדבר כי זס ירעו האמן" וכ"ט
 כד"ק , וככ"ז , וכט"ז , כט"ב : (כח) וכט' הט"ב
 בגני "פירותים" צפ' כי תפלה" , וליה זכר מרע"ב סלה
 ועיין כרמץ"ן ורכ"ח ורדי"ה : (כו) כוונת הה' ז"ל
 כולם מהו במדבר , וירשת מlein טעם סלהתי לאכפיה
 וליה כפלה : (כו") וכ"ט כנודל כ"ט כהמימות : (כו)

מקורי רשי

לפקט תצמ"ג : ז) תכונת מילוי נ' י"ג תכונת נ' כ"ד ומי"ס י) ר"ל התי"ז בטלת יכולת היא להאר השם דבר כתוב התי"ז בכוונת נ' ברכות ל"ב נ' במד"ר סס מדריך בטלת יבשת ה' הטים (ברא' ח', ז') י' ס' כת"א :

אונקלוס

במדבר יד שלח

126

ב ניאמר יהוה סלחתי בברך: די שבקתא לעמא חדין:
ט מסצרים ועד בען: כ ואמר יי שבkeit
בפתחטקה: נא זברם קים
אנא ומלייא יקרא ראיית
כל ארעה: נב ארי כל
גבריאדחו ית יカリ וית
אתונתיה די עבדית
במסצרים ובמדברא
ונסיאו קדרמי דנן עשר
זמנין לאקבילו בימי פרי
כג אם יחוון ית ארעה די
קימות לאבחתון וכל
דאיגיז קדרמי לא יחוונה:

ריש

כמבל מה טהרת טהרטו
(ב) בברך. כמבל מה טהרת טהרטו
רכיתו עד הנה (ברא' טר כח) וכבר
מכלתי יכולת כי יג: (כל) ואולם. כמו
חכל וולת חטאה לפס: חי אני. לeson טטע
כסס טחני חי וכבודי מלאה הות כל מהלץ לך
חקיות לפס כי כל טהנכים כrhoחים וגוי הום
ילחו הות מהלץ יג) סרי זה מילך מסולס מי
חני כי כל טהנכים הום ילו הות מהלץ.
וכבודי מלאה הות כל מהלץ טלה יתחלן קמי
במנגפה טהות להמל מבלתי יכולת כי להצעיס
טלם חמיטס פטהוס כהית הילם ביהםול מ' טנא מעת מעת י): (כב) וינסו. כמתמעו טו):
זה עשר פעמים. טnis כיס וטnis כמן וטnis כלאו וכוי טו) כלהימת נמס' טרclin י):
(כג) אם יראו. לנו ילו: לא יראו. לנו ילו: לא יראו.

יהל אור

למגן ולידיים מה טנימרו נס: (ו) וכן פילר געל (כח) וטרכו, כן" כהורחת כינוי כרומו צחותפות ה"ה,
וכפי הגדליק נטשין, סרטן כן: (כט) והוא דרך טטעה, ופי" מני טגען טהו טהומת טהני חי כן
יהיה דבורי קיים: (ל) כן לקייט לה דבורי: (לט) לפ" זיו"ז וימלן בית טומית: (לט) פ"ז זיו"ז וימלן בית טומית
כדי סיודט כבודי גועל טליי נושן פnis: (לט) פעמים רכות וטמל רכיס גלען זכריס, כי פנס נס נ"כ
כל"ז), אך קפעס כס (טוף טו): (לט) כי טשרה קול סוף הלהדים בסס מהלה ועד חמטה, ותחלת מספר
טערטות, וכן ימאל (יפול מספר) קמעלה הצעית קערות, כי טשרה מפהה קלהת תעשרה תחלת המספר
ומפהה הדרת העשרה כסוף המספר:

מקורי רישי

ט) דף ו' מה מלצת מגוט פס' :

בעדם: יג) עיין בלבושי האורה שכח נראתה טהטלל
נשל בגין בנותה ריש" וLEFT דעתו צ"ל כאן דבר אחר אם יראו את הארץ הרי והפעטר
זה שהעיר נ"ב ע"ז ועיין בזוכר לאברהם ספר הדברים עט"י כ"ז באופן שהחמי, והשני
לחטמו ר' יוספ' קראותן "חרי זה" עד "טאט" הקיף להורות שאינם מרשי"י: יג) עיין אותן הקורות, וכתווב פה בזוכר
לאברהם "טיר' יוספ'" ויש עוד ני". נס' למדרנו ל" יוספ": טו) ולא ידעתה טה בא להורות וכי מה ענין אחר היה
**לו? ולו נבון בעניין, כי סלה כטשבו בא שלא בטוקנו, וצריך להזית ע"ז "אשר פעמים" שאמר הרבה שער שער
הוא כטשטו, כראותא בעריכן (ט"ז א') ודלא כדעת הceptors שהשיבו כי עשר הוא ארבע מסויים כתו ואש עשר נשים
(הפעטר): טו) ושנים בטיס, אחת בעניל, ואחת במדבר פארן:**

לפי

אבן עוזרא

(יהושע ב ב), גם סימן זמן, כמו ולא
ראיתו עד הנה (ברא' טר כח) וכבר
סידרתיו (כט): בא חי אני. טומו כאשר
אני חי, בן יהיה דברי קיים (כט): וימלא.
וכאשר טלא כבודיו את כל הארץ (ל) [ו]
והקרוב שהוא לעתיד (לט), וטעמו זה אעשה
כדי שיודע כבודיו בעולם (לט): כב וזה עשר
פעמים. החטט רבים (לט), והזכיר עשר בעבר
היותו סך חשבון, כי הוא סוף האחדים וראש
העשירות שלהם בטהורת השנית (לט): בוגר וכל

קרני אור

למגן ולידיים מה טנימרו נס: (ו) וכן פילר געל (כח) וטרכו, כן" כהורחת כינוי כרומו צחותפות ה"ה,
וכפי הגדליק נטשין, סרטן כן: (כט) והוא דרך טטעה, ופי" מני טגען טהו טהומת טהני חי כן
יהיה דבורי קיים: (ל) כן לקייט לה דבורי: (לט) לפ" זיו"ז וימלן בית טומית: (לט) פ"ז זיו"ז וימלן בית טומית
כדי סיודט כבודי גועל טליי נושן פnis: (לט) פעמים רכות וטמל רכיס גלען זכריס, כי פנס נס נ"כ
כל"ז), אך קפעס כס (טוף טו): (לט) כי טשרה קול סוף הלהדים בסס מהלה ועד חמטה, ותחלת מספר
טערטות, וכן ימאל (יפול מספר) קמעלה הצעית קערות, כי טשרה מפהה קלהת תעשרה תחלת המספר
ומפהה הדרת העשרה כסוף המספר:

מנחת יהודה

ט) לא קאי אدلעיל ולא בשבייל דברך שאתה טהטלל
בעדם: יג) עיין בלבושי האורה שכח נראתה טהטלל
נשל בגין בנותה ריש" וLEFT דעתו צ"ל כאן דבר אחר אם יראו את הארץ הרי והפעטר
זה שהעיר נ"ב ע"ז ועיין בזוכר לאברהם ספר הדברים עט"י כ"ז באופן שהחמי, והשני
לחטמו ר' יוספ' קראותן "חרי זה" עד "טאט" הקיף להורות שאינם מרשי"י: יג) עיין אותן הקורות, וכתווב פה בזוכר
לאברהם "טיר' יוספ'" ויש עוד ני". נס' למדרנו ל" יוספ": טו) ולא ידעתה טה בא להורות וכי מה ענין אחר היה
**לו? ולו נבון בעניין, כי סלה כטשבו בא שלא בטוקנו, וצריך להזית ע"ז "אשר פעמים" שאמר הרבה שער שער
הוא כטשטו, כראותא בעריכן (ט"ז א') ודלא כדעת הceptors שהשיבו כי עשר הוא ארבע מסויים כתו ואש עשר נשים
(הפעטר): טו) ושנים בטיס, אחת בעניל, ואחת במדבר פארן:**

**כֵּד וַעֲבָדִי כֶּלֶב עַקְבַּתְהָ רֹוח
אַחֲרַת עַמּוֹ וַיִּמְלֹא אֶחָרִי וַהֲבִיא אֶתְיוֹ
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָה וַיַּרְא
יוֹרֶשֶׁה : כִּי וְהַעֲמָלְקִי וְהַבְּנָעִי
יֹשֵׁב בְּעַמְקָם מִחְרָפָנוּ וְסַעַד לְכָם
הַמִּדְבָּר הַרְחֵךְ יִסְּסֻוּ : פָּרָבִיעַ
מִשְׁחָה וְעַם אֶחָרֶן ? מִטְּמֵרָה :**

אבן עזרא

מנאציז. טבניהם (לכ) [ז]: כֵּד וַעֲבָדִי כֶּלֶב.
וזוביריו לבדו (לו) בעבור ויהם (לו), והלוים
והבהניז אינס בכלל השבועה (לה) כי לא
הלק טהם נשיא טרגל (לט), וועוד (לט),
לכל פקדיכם לכל מספרכם (מ), אף על פי
שלא היו הבניזים, נס הלוים הם רביהם (מג):
רוח אחרת. בוגדר התירים (מג): וימלא אחריו.
רדף אחריו דבריו וטלוא אותו שהארץ טובה
טאווד ואין דבה (מג): כִּי וְהַעֲמָלְקִי וְהַבְּנָעִי,
הוא האטורו (מד) כי כל אטורו הוא בנני (מכ),
ולא חשש החתום להפרישו (מו) בעבור העמלקי
שהוא מבני שם (מו) וככען שהוא אבי האטורו
סבוני חם (ממ), וכן וירד העמלקי והבנני
(פ' סח), והעד ויצא האטורו (דבר' א
מד), ולא הזביר העטליך, כי האטורו הוא
העיר (מע): יושב בעמק, לאروب لكم (ג),
ויש אטורஆ עמי שהעמלקי והבנני יושבים בעמק, פט דרך ים סופת ולא תפחדו (מג),

קרני אור

נחס"ס, ומין דיל' מוכנער על נחס"ס: [ז] וס'לכ"ז
[לכ) וכן פ"י ריש"ס "ונס מנגינס צוות קנורס
סעיר כ"ז וככטlein צנה, כל חומס צינולו נטheid נס
סגוליס ממןס כדנמי רגוטינו וכן פ"י רב"ס, וכל "ענמי"
וילוח, כמו סקלה למתייס על דנאל קרת, ועל דנאל
פטור ונחשים וטרפיס": (לו) ולג' הוציא נס יוכסט:
(לו) מפני סבואה לנכדו כסטעק כפס, וכן פ"י ברכ"ז:
(לה) ולג' היין נכלל בגזרה: (לט) טיכו להס כנזרה פל ידו: (מ) ננדפסים "כל פקדיכם
ונו, וס"ס סום ול"ל "ולכל פקדיכם", וכ"ה נס' כמ"ב ופי" מה זהמר "בכתוב (פ' כט)" כמדナル קאיב יאנז
סגריכס, וכל פקדיכם לכל מספרכם ממן פעראים סנה ומעליה", וככגניז וכלויס לג' בטפקדו בתולס, כי
מספרת ליה מנן מדת ומעליה: (מל) וכי לו לפקוד טוותס, מלה לג' נפקדו כלו יקיו נכלל בגזרה,
וכס' כמ"ב קני, "נס כלויס רניש" נלה מלט, "כט" וכתחב טכל"ה נכי", כי סקט לוי נכלל לג' היין רבע מפלול
גמפל: (מכ) וכפי" מן רוח קחפוץ וסרען: (מנ) וIALIZED גויס, וחוינה רעה" פ"י, סמלו דנאל כ'
נלהמר טהארן טוגה מלוד וטיגה רטה: (מד) הכתוב (דנalias מ' מ) וילג' הלהמורי כוועכ באל סקסום,
ובכלון קרטו כגעני: (מכ) כי טניכס כגעני: (מו) פ"י להסלייז מטלר לחין, ולומר צפירות המרי, וממל
געני נמקוס טמוני: (מו) והוא כי נס' פמו: (מח) ט"כ הוציא צניכס: (טט) וסווון הקוק טקונס:

מנחת יהודה

ריש'

(כל) רוח אחרת. סטי רוחות חמת נפה ולחמת
כלב מלגليس חמל לאי עמקס צעלס ולבזו כי
לומל סהימת וועל ידי כן כי צו כח להנטיקס
כמו סנולמל ויכס כלב צחי סכויס סילמל
כמהותס זכו סנולמל נספל יקופט ולקיב חומטו
לבד כלעט טס לנכוי יא) ולו כהאל טס פי:
זיטלא אחריו. מלע' חט לבזו חמרי זי) וזכה
מקליה מקליה קלר: אשר בא שמה. מכון
תנתן לו: יורשנה. כתרנוו ימלכינס يولיטו
הט סענקייס וחת טעס לאל צה ווין
לתרגומו ירטינה יט) הילג' נמקוס יילטנה יט):
(כח) והעמלקי וגנו'. הו' חלכו טס יקרנו
חטנסס מלהל סליני טמקס מהל פנו לוחוליכס
ויש אטורஆ עמי שהעמלקי והבנני יושבים בעמק, פט דרך ים סופת ולא תפחדו (מג),

יהל אור

לכ) וכן פ"י ריש"ס "ונס מנגינס צוות קנורס
סעיר כ"ז וככטlein צנה, כל חומס צינולו נטheid נס
סגוליס ממןס כדנמי רגוטינו וכן פ"י רב"ס, וכל "ענמי"
וילוח, כמו סקלה למתייס על דנאל קרת, ועל דנאל
פטור ונחשים וטרפיס": (לו) ולג' הוציא נס יוכסט:
(לו) מפני סבואה לנכדו כסטעק כפס, וכן פ"י ברכ"ז:
(לה) ולג' היין נכלל בגזרה: (לט) טיכו להס כנזרה פל ידו: (מ) ננדפסים "כל פקדיכם
ונו, וס"ס סום ול"ל "ולכל פקדיכם", וכ"ה נס' כמ"ב ופי" מה זהמר "בכתוב (פ' כט)" כמדナル קאיב יאנז
סגריכס, וכל פקדיכם לכל מספרכם ממן פעראים סנה ומעליה", וככגניז וכלויס לג' בטפקדו בתולס, כי
מספרת ליה מנן מדת ומעליה: (מל) וכי לו לפקוד טוותס, מלה לג' נפקדו כלו יקיו נכלל בגזרה,
וכס' כמ"ב קני, "נס כלויס רניש" נלה מלט, "כט" וכתחב טכל"ה נכי", כי סקט לוי נכלל לג' היין רבע מפלול
גמפל: (מכ) וכפי" מן רוח קחפוץ וסרען: (מנ) וIALIZED גויס, וחוינה רעה" פ"י, סמלו דנאל כ'
נלהמר טהארן טוגה מלוד וטיגה רטה: (מד) הכתוב (דנalias מ' מ) וילג' הלהמורי כוועכ באל סקסום,
ובכלון קרטו כגעני: (מכ) כי טניכס כגעני: (מו) פ"י להסלייז מטלר לחין, ולומר צפירות המרי, וממל
געני נמקוס טמוני: (מו) והוא כי נס' פמו: (מח) ט"כ הוציא צניכס: (טט) וסווון הקוק טקונס:

מקורי רישי

יא) יסתע לד, ז:

זאלב: (ט) ב' ק' פצא רשי' ול' חגי' גספרים וכ"ה כראוס אגירשא': יט) כלוכר הקל ענין ירושה אבל
ההפעל

אונקלוס

128

במדבר יד שלח

לִאמְרָה : כִּי עַד אִמְתֵּי לְבִנְשָׁתָא
בִּישְׁתָא הָדָא דִי אֲנוֹ
סְתַרְעַמְינְעַלְיִתְתַּרְעַמְתָא
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִי אֲנוֹ
סְתַרְעַמְינְעַלְיִתְשְׁטַיעַ
קְדֻמִּי : כִּי אָמַר לְהַזְוּ קִים
אֲנָא אָמַר יְיָ אָסֶלְאָפְטָא
דִי סְתַרְעַתָּן קְדֻמִּי כִּי
אָעֶבֶד לְכֹזֶן : כִּי טְפָדְבָּרָא
הָדִין יְפָלוּ פְגָרִיכֹזֶן וְכֹל
סְמִינְיכֹזֶן לְכִילָה חַשְׁבָּנְכֹזֶן
מְבָר עַשְׁרִין שְׁנִין וְלְעָלָא
דִי אָתְרַעַמְתָהָן עָלֵי : לְאָסֶם
אַחֲתָן תְּעַזֵּן ? אַרְעָא דִי
קְוִמִּית בְּמִימָרִי
לְאַשְׁרָאָה יְתַבּוֹן בָּה
אַחֲהָן כָּלֵב בֶּר יְפָנָה
וְיְהֹשָׁעָ בֶּר נָנוֹ :
לְאָוֹתְפָּכָן דִי אָטְרַתָּן
לְבָאָהָי וְאַעֲלָה יְתַהָּן
וְיַדְעָן יְתַאֲרָא דִי

רשוי

והנה ישראל לא עשו תשובה על כן דבריו וממו לכט וגוו' : (כו) לעדה הרעה וגוו'. השם (כו) : כת פניריכם. הגנות (יג) : הלו המרגנית (כ) מכון לעדה שמי טאלט יב) : הלינוותם. טנוורת וילונו על טשה (פ' ב) (יג) : אשר המה מלינים. לח טראל עלי. יג) : ל נשאותי את ידי. כלשון בני אדם בו השם לשפה (יג) : כי אם כלב. הקדים כלב, כי את תלונותם בני ישראל אשר המה לטعلا (יג) : כי אם כלב. הקדים כלב, כי מרגנית מלינים. פרגנית מלינים. חומס מליני (כג) : (כג) חי אני. לzon סטוטה : אם לא בן אעשה. ככיכול חייני מי (כו) : כאשר דברתם. טנקתס ממעני לו נמלכט קא לו מטאו : (כת) וכל פקידיכם לכל מספריכם. כל הנמנא לכל מספל שטוטס נמנין צו לנו נלאה ולנא ננטה טנקתס יהל אור

(כו) ע"כ נתקיים בדרך הקס טהמר מטה לג' לנויות עת כל רוח חייט : (יג) וענינו תרומות. חטאו כי חייני נקרנכס : (כו) בס פגר כוֹן צה"ז וכלה פוטל יוֹמָן לְפִי : (כו) ונחפר המורמו', וגוזע

מקורי רשוי

ההפל עגנון נירוש הוא (הצבר) : כ) שהם הסנו תלונות יב) סינטורין פ"ז ב' מגילה כ"ב' נרטת כ"ט כ' : (כו) והוא פעיל יוצא לשישי, ועם זה טופט על יג) פין ס"ז טמות ט"ז ו' : הברגילים : (כו) מלת כביבול פ"י רשוי ויל (ויפא ג' כ) כלומר על כרחיינו יאמר כן, כאלו או אפשר לוסר כן, וכן כל בביבול

מנחת יהודה

אונקלום

לב ופְגִרִיכֶם אַתָם יִפְלֹא בְמִדְבָּר
הַזֶּה: לג וּבְנִיכֶם יִהְיוּ רְעִים
בְמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וַנֵּשֶׁא
אֲתִזְנוֹתִיכֶם עַד-זֹם פְגִרִיכֶם
בְמִדְבָּר: לד בְמִסְפֵּר הַיָּמִים אֲשֶׁר
תְּרַתָּם אֲתִדָּאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם
יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה תִשְׁאָו אֲתִ
עֲזַנְתִיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיַּדְעָתֶם
אֲתִתְנַואָרֶת: לה אַנְיִי יְהֹוָה דָבָר

אבן עזרא

זהו הקרים ויוהם (ט) : לב ופניריכם . שם
אתם (ט) : יהיו רועים , כי מנהן הרועה שלא
עמדו וינוח בטוקום (ט) והעד כאهل רعي
ישעה לה יב) (ט) : לנ' זנותיכם . שונו
שאחורי ואמרו נתנה ראש (פ' ד) : לד' אשר
תדרם . בצווי (ס) : את תנואתי . אני א-
דברי (ס), או פ' יניאני (ס) חטעם שושבור
את שבועתי , כטו ואמ הניא (לטטה ל, ו) (סג) :
להה הטועדים עלי . שאמרו לרנוס באבני
עבדי השם , בעבור שאמרו בבוד השם (סז) :
במדבר הוה . יתוט קץ כל אחד (ס) שם
קץ כל אחד (ס) : ושם יתנו . כלם קרוב

ההענגולת נלמלה גולח או במחסביה הלאה סכמתין להס עד סתטמליה סחרטס וויאו סג'מל וכיויס פקי' במלג'יס ופקלט' טלייס מטעטס טו) וויאן כהן נחלר חטהו حت' עונותיכס (ולא עונתיכס) ספי' פונוט כל' עג'ל ואל תלונכה ומאכ' להס במעין חייקס מקלט טגה ככולה כה' וכענוג'טו לנטת ציס' מהו חומט כל' צני' עזאליס טו) : וונישאו את זנותיכם . כתרגומו ויקבלוון יית חוביון : (לד) את תנואתי . סכנייחוותס حت' לביבס מהמכי . מתוחה לeson האקרה כמו כי סגייל יהל אור

זהל אוד

כ"י המרגלים הלאו צנוי כל יטהן
ט : (ס"ה) ובד"ק, מס חניהם דבריו
פי' מס חטול דבריו : (ס"ב) מו
יכרוי ; (ס"ג) ופי' בס ס"מ, ו"ל כמו
(ס"ה) כמ"ס זול' מתנו (ס"ט) ושה"ז כתוב
ז' (ס"ג) : (ס"ה) פי' יתומס קון כל
בס יתמלמו קון כל מהד שנגזר מליו
מנחת יהודה

מנחת יהודה

יר) כ"ב רק"ה ב': ט) סמות ל"ג ל"ד; טו) תקומה מ', כביכול שבש"ס, ובתגלית כ"א א' פ"י רש"י ז"ל "כביבול", נאטר בהקכ"ה כבדם שיכול להאכדר בו כנ': גג) שהם גומnis טבן חדש: כד) נבעל הכווי להוראת ההייטך, אבל אתם לא כן כי פנרייכם יפלו במדבר הזה: כה) לפ"י שעשו העגל

ההענגל נלטת גולס זו במחשבת הלא סכמתין לכה
במלג'יס ופלדרמי עלייה טעהט טו) וחא כהן כי
טונות כל עגַל וטל תלונה ומחב לבס במאין חייכ
מלו חומט כל צני עזליים טו): ונישאו את ז
(לד) את תנואתי. סכיניותם חת לנצח
יחל

טכורי רישי

כִּנְשָׁתָא בַּיְשָׁתָא הָדָא
דְּאַזְדְּטָנוֹן עַלִּי בַּמְּדָבָרָ
הָדָין יִסְפּוֹן וַתְּפִתְחֵן יִמְוּתָן;
לוּ וְגַבְרִיא דִּי שְׁלִיחַ מֶשֶׁת
לֹאֲלָא יִת אַרְעָא וְתַבּוּ
וְאַרְעִימָו עַלְוָהִי יִת כָּל
כִּנְשָׁתָא לְאַפְּקָא שָׁוּם
בַּיְשׁוּב עַל אַרְעָא; לוּ וְמִתְּהִוּ
גַּבְרִיא דְּאַפְּיקָו שָׁוּם בַּיְשׁוּב
עַל אַרְעָא בַּמְּוֹתָנָא קָדָם
יוּ; לה וַיַּהַוְשֵׁעַ בָּר נָנוֹן
וְכָלְבָר יִפְנֵה אַתְקִיםָנוּ
מוּ גַּבְרִיא הָאִינְנוּ דְּאַזְלָוּ
לֹאֲלָא יִת אַרְעָא;
לוּ וּמְלִילָה מֶשֶׁת יִת
פָּתְגָמְיָא הָאַלְיָן לְכָל

רשות

(לו) וישבו וילינו עליו.
ה' כרעניו עליו حت כל
ז. הותס האנדים וימותו לו).
בדבר צו כמו דוכב טפי-
בית הילץ רעך סיס דב-
ני ה'. בלהקה מיט-
זונס עד טבולס ומולעים-
כפתח (כבי"ת) כה) ולא
זו כל כקכ"ה טהור מודר-
האנדים הנט חלה מלמד.

מכוּרִי רְשֵׁי

כ"ג מקומם כ' כ"כ נמל"ר פט"ז כ"ג מלך מגיס כ
ט) נמל' ל' ו' יח) ט"ס ז' י' יט) סוטה נ'כ ה' תיוזע
פס"ז מלך מגיס ילקות חזמ"ק :

אם לא תאת אעשה לך ליהעך
הרעך הואת הצעדים עלי במדבר
זהה יתפכו ושם ימתו: לו ותאנים
אשר שלח משה לדור אתך
הארץ וישבו ויקנו עליו אתך
כל היעדה להוציא דביה על-
הארץ: לו וימתו האנים מוצאי
דבת הארץ רעה במגפה לפניך
יהוה: לך ויהושע בינו ולב בנו
יפנה חיו מיהאנשים הרים
ההלים לדור אתך הארץ:
לט וידבר משה אתך הברים
האה אל-בל-בני ישראל אל-

אבן עזרא

טהקץ (סז) : ל"ו וילינו עליו . פועל יוצא לשנים ה' ב' חותה י"ז) : (לו) וישבו וילינו עליו .
 פעולים (סח) : ל"ז וימתו . בטו טחו (סח*) : וכשכנו מהור כהרכן הכרעיהם עליו حت כל במנפה . כלם יחד (סע) : לח ויהושע בן נון . העדר נאלהת דבכ . חותם האנדים וימתו י"ז) .
 כל נאלהת דבכ לsoon פיקוד דבריס סמלקיין לזרים לדבר נ"ז כמו דוכב טפי יסנית י"ח) . ישנה לטובך ויטנה לרעה לכך כהמך כהן מולחי דבכת כהרכן רעה ש"ז דבכ טרייה טואה : דבה . פלייד"ס בלא"ז י"ז) : (לו) במנפה לפני ה' . כהותה מיתה הפגונה לסס מלה כננד מורה הס חטאו בלשון ונשתרכב לסנס עד טבורס ומולניש זולחין גלזונס ובחיין לטור טבורס יט) לכך כהמך במנפה (בפתח ה"ב"ת) י"ח) וזה במנפה וזכו לפני ה' . כהותה פחהויס לסס על פי מדוקיו של הקב"ה סבוי מודר מלה כננד מלה : (לח) ויהושע וכבלב חייו . מה ת"ל חייו מן האנדים ה"ב חלה מלמד

יהל אור

כמיה ייה וכס' המ"ב כתכ, טנכ"י נ"ח נמלל החרכעה
תינכות: (סז) וכל"ק "ו בס' יהמו כולם וכו'" כי כולם
מיון מליניות תלונות מ"ת כל העדה: (סח") פ"י ק"הין
מפטו זה מהר זה תוק החרכעים: (סה) העדה וכתלונה
ויל"ז נופלת כחן, לו"ה, כמו מתו: (סט) כי גן"כ

מנחת יהודה

הענין במשנה דראשונה, ובמהות משני חייהם שנה אחת, כי זו שב להב אותה שנה במספר ארבעים שנה: כ) סחו האנושיים הרים במנפה: כ) פְּרַלְרִי"ש (נעשותם בלבניזער, אונגעניריגדזטען געריכט): זט) (בדבוקט

וַיְתָאֶלְיוֹ הָעָם מֵאָד : מ וַיִּשְׁפֹּמוּ
בְּפָקָר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הַהָּר
לְאמֹר הָנָנוּ וַעֲלֵינוּ אֶל־הַמִּקְדָּשׁ
אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטָאתָנוּ:
מִאָן יָאֹמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי זֶה אַתֶּם
עֲבָרִים אֶת־סְפִירֵי יְהוָה וְהַזָּה
תָּצַלְחָה : מִבָּא אֶל־תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה
בְּקָרְבָּכֶם וְלَا תַּגְנִפוּ לִפְנֵי אִבְרִיכֶם
מִגְּכָנָם כִּי הַעֲמַלְךָ וְהַפְּנַעַן שְׁם
לִפְנֵיכֶם וַיַּפְלִתֶּם בְּחַרְבַּ פִּידְעָלִים
שִׁבְתֶּם מַאֲחִירִי יְהוָה וְלֹא־יְהִי
יְהוָה עָמָכֶם : מִד וַיַּעֲפֹלוּ לְעַלּוֹת
אֶל־רֹאשׁ־הַהָּר וְאַרְזֹן בְּרִית־יְהוָה
מֹשֶׁה לֹא־מְשֻׁן מִקְרָב הַמִּחְנָה :

אָבִן עֹזֶר

סגולו חלקם של מלגשיים נחלץ וקמו מתחםicus תצלחה. דברי משה קידם כלב (ע) : מא והוא לא
למייס ב) : (מ) אל ראש ההר. כוונת העברת פ' השם אין בה הצלחה (ע) :
בדרכם קטעלה נחוץ יטלחן : הננו ועלינו מגבי על בן שבתם. הויאל ושבתם, כטו,
אל המקום. נחוץ יטלחן : אשר אמר כי על בן לא נתיתה (ברא לך, כו) (מן) :
ה'. למתה לנו סס נעה : כי חטאנו. מד ויעפלו. טנורת עפל ובחן (ישעיה) לב
על חסר חמלנו כלוח טוב לנו סוב מלימת :
(מ) והיא לא תצלחה . זו סתמת טוטין לך תלאתם כט) : (מג) כי על בן שבתם .
כלומר כי זמת מנה לכס על חסר סבתם וגוי : (מד) ויעפלו . לי מזוק . וכן הנט
עפה . חיינגייך גלנייז 3) לדzon עוזת וכן עופל בת ליאן כא) , עופל ובכן כב) .
יהל אוד

**עליה הנזכרת למכה
סב על המטה ומכה
אך בסני פירוטים
ויל סס**

ב) ב"כ קי"ק ב', מלוט טגוץ : בא) מיכס ד' מ"ט : הפט"מ, שר"ל הידועה חרואיה להם: כט) מדברתיב ל"ג לנכן
גב) יפיעי ל"ג י"ד : ט"י, דקי עלי הפעולה, רוצח יותר הפעולה שאחם עושים
לא תצלח (רבך טוב): (ט) מלה נושנת בל"ג אונשר (ויק
איפדרינגען צודרינגען זיין): לאינו

מקורי רשי

מלך זו פה יתירה כי כנרת ממל וימתו וע"כ הצעית
נקודה בפתח לדורות על הייעוץ כי מתו במתה
משמעותה : (ע) מסה הוציאו כלהן קודס כלב ופי'
אלמיכ"ז, נמכור גודל מעלה יcosaע נחכמה : (עט) ומלך

אונקלוס

במדבר יד טו שלח

132

טה וירד העמלקן והכגעני הישב בחר ההוא ויבום ויפרום עד החרמה: פטו א' וידבר יהוה אל משה לאמך: ב' דבר אל-בנין ישראל ואמרת אל-ארץ מושבתיכם אשר אני נתנו לכם: ג' ועשיתם אישה ליהודה עליה אויזבה לפלא נדר או לאפרשא נדר או

רשוי

מלך תנומול מפרקתו למן הופל כלכו יר) והטעם שעלו אל העפל (עד): מה ויבתם. אמר ר' טsha הכהן הספardi זיל, כי היה ראוי להיותם ויבתם (עה), וכן ידבקו נס הטה (יש"א יד בב) (עו), והנכון בעניינו שהוא טעלי הבטל (עו) והוא סלה זורה (עה): עד החרמה. סס מקוס נקלח על סס המולע (ה): (ב) כי תבאו. ניתן לך עד החרמה. שם טקים (עט), ו/or עד שהחרימות (פ): ב כי תבאו אל ארץ נסכמה זאת הפרשה, בעבר שנחלשו ותאבלו לנחם הבנים להודים כי יבוא אל הארץ (ה) והנכון בעבר שנשאו קולם רוחם רוחם רוחם (ה) היה ריח ניחח. נחת רוחם רוחם רוחם (ג): לפלא נדר או בנדרה וגוי. הוא טsha, אמר וכי תשו (פ' כב) והעד ונסלה להם (פ' כה) (ג) והוצרך להזכיר טפשות פנהות כל עליה זבח (א] ובסוף והנפש אשר תעשה ביד רטה (פ' ל) רמו לטעיהם, והזכיר דבר המקויש, כי עשה ביד רטה, ורובי חטלה השם על ישראל שם היציאת לזר שלא יעשה האדם ביד רטה, או שלא ישכח (ג): ג פלא. לפרש, וכן והפה ד' (שמות ט ד), ואם הוא בהיא כי אותיות אהוי מתחלות (ה) :

יהל אור

קרני אור (עד) פ"י מלת טפל כו' מנדר ומבדל, ומקומס נמקומות בגניות, וכן כלו עלו על רלה כה' נתקן סס נתקן סס: (עה) צו"ד מהר פ"ג, כי לערתו אלה זולת וכ' וכטנאלס בעגל כנראה מגמה ונמקים לטולות סהמיה טקה קרבן נבור, וטהו טמלו נמגלים סקינין וסרדו נכת: (עו) טרמי וידבוקו, וכן כו' דעתם טרייקס זיל, וכי פ"י קרל"ק סס ולדעת ר' יונקה ברדו יכת: (עו) וסרדו כתת וכ"ה דעתם קרל"ק: (עה) כי צול"ל ויכולות: (עט) וכן פ"ה וכן קנקלות (למעט כה' ג). פרמה ולפעמים כה' עס 'כ"ה סיליפה: (פ) ונלה פכוונת כס' הומרים לפי טקה ה"ה קידינה פל סס קפלמי, וכן דעתם טקה מדור כחותפת ה"ה, כמו למלה מלה פ' (דנרי) יט ט' (נתה"ט): (ג) ראה ית' שהלו נתקבב וכתלה עלה מה שעשנו נמס ולבך טל לבס וקדיינס קיתינס כה' בניות וליום טל קרכנות: (ג) כתוב סס וכפר הכהן על כל עדת נני' ונסלה לך כי טגה קיה: (ג) וגיטר בני' "ולך יסכה" וע"כ נכתבה כהן הטעין: (ל) וסרדו פל, וכן כדרך נגלי פ"ה,

מקורי רשי'

(א) הגה על טען טיס קרבן רימ' ניומן בזלת מינס ונמקים כעין בסגול וככמ' וכלהרסקס, וכעין נצלה מעת נמי בכ"י ועלו עולות וווכמו סלמי' ה' פריס נתקן סס נתקן מגמה ונמקים לטולות סהמיה טקה קרבן נבור, וטהו טמלו נמגלים סקינין וסרדו נכת: (עו) טרמי וידבוקו, וכן כו' דעתם טרייקס זיל, וכי פ"י קרל"ק סס ולדעת ר' יונקה ברדו יכת: (עו) וסרדו כתת וכ"ה דעתם קרל"ק: (עה) כי צול"ל ויכולות: (עט) וכן פ"ה וכן קנקלות (למעט כה' ג). פרמה ולפעמים כה' עס 'כ"ה סיליפה: (פ) ונלה פכוונת כס' הומרים לפי טקה ה"ה קידינה פל סס קפלמי, וכן דעתם טקה מדור כחותפת ה"ה, כמו למלה מלה פ' (דנרי) יט ט' (נתה"ט): (ג) ראה ית' שהלו נתקבב וכתלה עלה מה שעשנו נמס ולבך טל לבס וקדיינס קיתינס כה' בניות וליום טל קרכנות: (ג) כתוב סס וכפר הכהן על כל עדת נני' ונסלה לך כי טגה קיה: (ג) וגיטר בני' "ולך יסכה" וע"כ נכתבה כהן הטעין: (ל) וסרדו פל, וכן כדרך נגלי פ"ה,

מנחת יהודה

(ה) וינו שם קדוש ונקרא על שם הטערע ההוא כב) מכחמל ב' בטמא ס"י יט נמל"ר פ"ג שהחרימות שם והטלקי והכגעני: (ה) כי הכהבב יאמר אה"ב ג' מולס מג' פס"ז: (ב) ובאים ט' כ"ה: או נדבה, וא"כ אין זה חובה: (ג) יין רשי' ויקרא א' ט', ובכיאורי שם:

**בְּנִדְבָּה אֹז בְּמַעֲדִיכֶם לְעֵשָׂות בֵּית
נִיחָח לִיהְוָה מִן־הַבָּקָר אֹז מִן־
הַצָּאן: וְהַקָּרֵיב הַמְּקָרֵיב קָרְבָּנו
לִיהְוָה מִנְחָה סָלָת עִשְׂרָיוֹן בְּלוֹל
בְּרִבּוּת הַהִינּוֹ שְׁמַן: הַיּוֹן לְגַסְךָ
רְבִיעִית הַהִינּוֹ תְּעִשָּׂה עַל־הַעֲלָה
אוֹ לִזְבָּח לְכַבֵּשׂ הַאֲחָד: וְאַל־אִיל
תְּעִשָּׂה מִנְחָה סָלָת שְׁנִי עִשְׂרָנוֹם
בְּלוֹלָה בְּשְׁמַן שְׁלִשִּׁית הַהִינּוֹ: וַיְיִזְרְאֵל
לְגַסְךָ שְׁלִשִּׁית הַהִינּוֹ תְּקָרֵיב רִיחָה
נִיחָח לִיהְוָה: חִמְשִׁיח וּבִידְתְּעִשָּׂה בְּ
בְּקָר עַלְהָ אַזְבָּח ? פְּלָא־נְדָר אֹז
שְׁלִמִּים לִיהְוָה: וְהַקָּרֵיב עַל־בְּ
הַבָּקָר מִנְחָה סָלָת שְׁלִשִּׁה עִשְׂרָנוֹם
בְּלוֹל בְּשְׁמַן חָצֵי הַהִינּוֹ: וַיְיִזְרְאֵל תְּקָרֵיב
לְגַסְךָ חָצֵי הַהִינּוֹ אֲשָׁה רִיחָה נִיחָח**

אָבִן עֹזְרָא

המכס לטעות גמועה ג): (ד) והקריב ט מנחה סלת. עשרון לאחד טן הצען (ט): המקריב . תקלינו נמכיס ומנחה לכל כממה (ט) כמנחה קליל וכצמן וכלל בתוככי ציין לספליס (ט) כמו שכךינו גם מס' סוכה א): (ט) לבבש האחד . על כל סלולר למטלך כו ומוסב על המנחה ועל צמן ועל סיין : (ט) או לאליל . וולס ליל קוה ו). ורכותיכי דרכו לו לרבות חת פלגמ נסכי חיל ו) ב): (ט) אשה ריח . חיינו מוסב מהלך על המנחה יהל אור

ולדעתי גולד"ק כס פ"י זרכיס וענינים להה: (ט) ולכון ذكر קיה נ' טרונייס , וכי סלתה מתרככה כפי מרן **מקורי רשי**

א) זו מ"ט , פט"ז : ב) מכמות ל"ט הל' חולין כ"ג מ' ילקוט (ט) טפני שאין לשון לפלא נדר או בנדבה על קרבנות הפיורדים , لكن חוספה רשי ו"ל לאמר בשבי חותמת המועד (רא"ט) : ד) ויהיה מצטט הכהוב כשתחפשו אשה יקרב המקריב : (ט) שני ספליים של כסף היו בראש המזבח שבם היו מנתקין החיטים וההיין . ובם היו נקבים , ווורדים דרך הנקבים למזבח , ובטזובח היה נקב שבו היטים והיין יורדים לשיטין של מזבח שהוא חלולין ומטוקים מאד : ו) לפי לשון "או" הוא בטשוח שני דברים זה לזה , ובכאן נסכי הכבש אינם שיים לנסכי האיל שוה עשרון זהה שני טרונייס ואיך יאמר או לאליל שכן טי רשי שהוא כלשון "אס" :) טנסכי הפלגה יתלו איל שווים לנסכי האיל , ופלגס נקרא בתוך חדש ראשון של שנה שנייה שיצא מנדר כבש ווועדי לא נסכו בגדר איל ונקרו פלנס שטי פלנא ר"ל פלנא מות ופלנא מות :

בנדבנה או במוועדייכן ? מעבר לאתקבן א' ברעווא קדם יי' טן תורי או טן עניא: י' ויקרב דטקריב קוּרְבָּנִיה קדם יי' טנחתא סולטא עשרונגן דפילא ברכעות הינא טשחא: ה' וחררא ? נסבא רבעות הינא תעביד ערנכת קודשייא אימרא חר: ו א' פילרא תעביד טנחתא סולטא תרין עשרונין דפילא במשח תלחות הינא: וחררא ? נסבא תלחות הינא תקריב ? אתקבן א' ברעווא קדם יי' וארוי תעביד בר תורי עלתה או נכסת קודשיא נדרא או נכסת קידשיא קדם יי': ט ויקרב על בר תורי טנחתא סולטא תלחה עשרונין דפילא במשח תלחות הינא: וחררא

רשי

המכס לטעות גמועה ג): (ט) תקלינו נמכיס ומנחה לכל כממה (ט) כמנחה קליל וכצמן וכלל בתוככי ציין לספליס (ט) כמו שכךינו גם מס' סוכה א): (ט) לבבש האחד . על כל סלולר למטלך כו ומוסב על המנחה ועל צמן ועל סיין : (ט) או לאליל . וולס ליל קוה ו). ורכותיכי דרכו לו לרבות חת פלגמ נסכי חיל ו) ב): (ט) אשה ריח . חיינו מוסב מהלך על המנחה יהל אור **מקורי רשי**

ליהוה: יא בכָּבֵה יעִשָּׂה לשׁוֹר
הַאֲחָد אֹז לְאַיִל הַאֲחָד אֹז-לִישָׁה
בְּכֶבֶשִׂים אֹז בְּעַזִּים: יב במִסְפָּר
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂו בכָּבֵה תַּעֲשֶׂו לאֲחָד
כְּמִסְפָּרִים: יג בלִדְהָאָזָה יעִשָּׂה
כָּבֵה אֶת-יְאָלָה להַקָּרֵיב אֲשֶׁר
רִיחַ-נִיחַת ליהוה: יד וכִּידְ-יִגְּוֹר
אַתֶּם גָּר אֹז אַשְׁר-בְּתֻובָכֶם
לְדָרְתִּיכֶם וְעִשָּׂה אֲשֶׁר רִיחַ-נִיחַת
לְיהָוָה כְּאַשְׁר תַּعֲשֶׂו כֵּן יִעַשֶּׂה:
טו הַקָּהָל חֲקָה אֶתְתָּה לְכֶם וְלָגֶר

אבן עזרא

יא שהכבשים. או עוים (ז), ובן פירש בסוף וכטמן חכל כיין היו אלה. סחוות ייקן עד לכਬש האחד (פ' ה) או אם הקריב איל, תהא מנהתו כפלים, כי הכבש הוא קטן (ח), ולא הוכיר עם בן בקר נדבה (ט) והוביר שלמים בעבור שלא הוכירו בתחלה (ז) ומשפט הכל אחד (י"ה): יב וטעם במספרם על המנחה והשפט והיון (י"ג): יד או אשר בתוככם. היום (י"ג): טו הקהיל. יש אוטרים כי זה הה"א הוא לкриאה (יד) ולפי דעתך שאין יהל

הה"א כקריבן: (ז) פרטין יפלס שכוח ע"ס, וכן לאו לשח טה כטensis הוי טה עזים, וכטול המ"ג כחכ' טה כל דכוור מהל, "למהל מן הלאן טה כטensis מוש עזים" במספרים "שלם הוציאו מהלה" וקלוי הצלמים וכ"ה כי כתוב למילה מוש מן הנקד הוי מן הלאן (פ' ג) ומפטט לה"ק כל מסיר יווכיר טני דכווריס יהל געוולס מהטני, ווילן כויל טה כטensis וטה עזים: (ז) כי כ"ב נפ' כ', וכן ועטרון עטראון וגנו' לכתט סלהל (למלה כה גן): (ח) ע"כ נטול טהו נטול מנהתו כפלים: (ט) כמו טזוכיר נפ' ג' "לפלג נדר הוי נדבנה": (י) נירמת הצעי' וכן המוטות "בעצור

מקורי רשי

ח) כבש בן שנה, בתוק שנתי קריי כבש, ואיל משערכו

"ג' חדש שנכנס חדש שלם בתוק שנה שנייה קריי איל עד עולם, והקשה הריב"א, שהרי בפ' ויצא כתיב בפ' ואיל צאנך לא אכלתי איל בן יומו קריי איל. וקשה רידית אידידה, ותרץ שבתקום שכחוב איל אצל טה או כבש כמו בפ' ויצא, איל בן יומו קריי איל: ט) שלפי מספר הקרבנות היה הניטים: דיא

מנחת יהודה

ח) כבש בן שנה, בתוק שנתי קריי כבש, ואיל משערכו

אונקלוס

**הָנֶגֶר חִקְתַּעֲזָלָם לְדָרְתֵּיכֶם כִּכְסָם
פָּגָר יְהִיָּה לְפָנֵי יְהֹוָה: טו תּוֹרָה
אֲחַת וּמְשֻׁפְטָאָחָר יְהִיָּה לְכֶם וְלֹנֶגֶר
הָנֶגֶר אֲתֶכֶם: פְּשָׁעֵי יְהֹוָה וַיֹּדַבֵּר יְהֹוָה
אֶל־מִשְׁעָה לְאָמֵר: יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ
יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָתָא אֱלֹהָם בְּבָאָכֶם
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנָּנוּ מַבִּיא אֲתֶכֶם
שְׁמָה: יְהֹוָה בְּאַכְלָכֶם מִלְחָם
הָאָרֶץ תְּרִימָו תְּרוּמָה לְיְהֹוָה:
בְּרָאשִׁית עַרְפְּתָתְכֶם חֶלֶה תְּרִימָו
תְּרוּמָה בְּתְרוּמָתָ נָרְזָן כְּנָן תְּרִימָו**

אבן עוזרא

סיטון קרייה בלשון הקדרש (טו) והעד הארבעה (טו), והאחר טהם טשה, רקס זה הה"א הוא ה"א הדעת, וסיטון הקרייה איןנו (ו): בכם נגר, כבר ביארתי שפט הכספי"ן להתחרם (ו): טו וטעם תורה אחת. בלבד מהועלות (ו) כי העולות הם בחיזוב חקה (ו), ועוד אמר השם (ו) כאשר תבאו מנהה על העולה טהילת, בן תנתנו נס טריסטותיכם (ו) ואין צורך להזכיר טה שקיבלו קדשוינו זיל כי הם שתיים חלה ותרומה ושיעורן (ו) לפי שביל דבריהם אתם ערישותיכם. כטהלוועו כדי עריסותיכם טהרטם לנין נוט במדרב ח) וכמה טה וימודו בעומל מעמל לגילגת ט) (ויטו מ"ג צילס ותומך צילס) ו(ו) מ"ר מרכימו יידל א/or

(ו) וקמי על כל מנות תורה ומשפטיה: (ו) כפ' ט"ו סלמר הקה קהת לכס ולנרג וננו: (ו) ייכל סמיכת הפלזיות: (ו) ולג' ירימו לאות מהחתה ולג' מסוננת ובקמץ סייעו ממנה, הלו מלהבנית סלך קמתוקן בערינעה יכו קייזיס להרים הלהה: (ו) פיין (תרומות) פ"ד מ"ג, מל' פ"ג מ"ז) ותמרז זיל סהתרומה מהד

מנחת יהודת

ו(ו) פ"ה י"ג י"ה: (ו) מ"ט כ"ב ר' מ"ב ג' ו': ו(ו) ספ"ו וערין רט"י ב"מ פ"ט מ' ד"ס נחמיינו נמלט, ווט"י יישיבה: (ו) יסיפן לדרכ' חלה מנין תלה בניי ט"ג: ד"ס נתמיינו נמלט: ו(ו) ספ"ו: (ו) ט"ז, ט"ז: ו(ו) תנומת מ' קרש י"ב, גמל"ר קרש פ"י

וילג'יר דארטיגר קים עלים לדריינן כוותכון פג'ירא יתי קדם יי': טו אוורייתא חדא ודינא חדר יתי לבון וילג'ירא דיתניר עטכון: יי' וטלי: יי' עם משה לטמיטר: יי' פלילי עם בני ישראל ותימר להוון במייעלבון לאראעא די אנא מעיל יתבון לטמן: יט וייחי בטייב לבון מלחה דארעא תפְּרָשָׁוֹן אֶפְּרַיִם יי': ב ריש אצוטכון חלה תא תפְּרָשָׁוֹן אֶפְּרַיִם שׂוֹתָא פטמא דטפְּרָשָׁוֹן מן אדרא בן תפְּרָשָׁוֹן

רש"י

(טו) ככם נגר. כמותכם בן גל וכן דרך לeson ענלית בן ס' כהילן מליס ד) בן הילן מליס. כמוו כמו עטמי כתמן הילן (ה): (ו) בבאכם אל הארץ. מזוגה בילה ו' מלל ציונות סנטולס סנטולן נחלמל כי מכוי כי חבלו לפיך כלון למדות ו' מזו וכיין טפלת לך הכתוב בלחמת ממן י) סהילנה הילן להמל יLOSE ויסיכה ו) שף כלון בן הילן ו' נחלמל נב כוכולס מסוכנמו נב יי) ואכללו מלחמה נטמיינו במלחה ז): (ו) ראשית עריסותיכם. כטהלוועו כדי עריסותיכם טהרטם לנין נוט במדרב ח) וכמה טה וימודו בעומל מעמל לגילגת ט) (ויטו מ"ג צילס ותומך צילס) ו(ו) מ"ר מרכימו יידל א/or

דעט גרד"ק ור"ט ז' מלך: (טו) עיין (לבד' טו כב') טה"פ "טהמה וטהסוד ייחדו" פ"י, וטהעס כמו קריימה להה בטמיה לו הטהור: (טו) הילרעה נגייליס טקראהס האס, וכפל שטס נקריילאס והס הילראס יעקב מהה זמוחל: (ו) כל"ק הספר סימן הקריימה: (ו) עיין (גדלה' מד ייח) צפ"י כה' זיל, ונטהלוועו טס:

מקורי רש"י

ו(ו) פ"ה י"ג י"ה: (ו) מ"ט כ"ב ר' מ"ב ג' ו': ו(ו) ספ"ו וערין רט"י ב"מ פ"ט מ' ד"ס נחמיינו נמלט, ווט"י יישיבה: (ו) יסיפן לדרכ' חלה מנין תלה בניי ט"ג: ד"ס נתמיינו נמלט: ו(ו) ספ"ו: (ו) ט"ז, ט"ז: ו(ו) תנומת מ' קרש י"ב, גמל"ר קרש פ"י

אונקלוס

במדבר טו טלה

136

אתה : כא **מְרָאֵשׁ אֶצְחָתָן יִתְהַ**
תִּתְנַזֵּן בְּקָדָם יְהֹוָה אֱפָרִישָׂתָא לְדָרִיכָנוּ :
כְּבָב וְאֲרִי תִּשְׁתַּלוּן וְלֹא
תַּעֲבְדוּן יִתְבָּל פְּקִידָא
הָאָלֹין דְּטַלְיִי יְיָ עַם
מִשָּׁה : נִיחַ פָּל דְּפִקְידָה
יְיָ לֹוְתָבָן בְּקָדָא דְּמִשָּׁה
טָנוּ יוֹמָא דְּפִקְידָה יְיָ
וְלֹא הָלָא לְדָרִיכָנוּ כִּי וַיְהִי
אָסָם טַעַנִּי כְּנַשְׁתָּא
אֲתַעֲבִידָת לְשָׁלוֹ וְיַעֲבְדוּן
פָּל בְּגַשְׁתָּא הָוָר בְּרַתְוָרִי

אל-משה : כג **אַתְּ בְּלִי-מְשָׁה צְוָה**
יְהֹוָה אֲלֵיכָם בִּידִ-מְשָׁה מִנְיָהִים
אֲשֶׁר צְוָה יְהֹוָה וְהַלְאָה לְדָרִיכָם :
כְּדֹבְרֵי יְהֹוָה אָסָם מַעֲינִי הָעֵדָה נִעְשָׂתָה

ריש

וילתם הבל : כב הנה שער נומף (כל) בין מלחתימה. ככלומר קודס סמיהלו ממנה יג*) שעשו בשננה מה שצוו שלא לעשות (כל*), להקיח חלבו חלקה תרימו תלומה לפס ובין שלא עשו בשננה מה שצוו לעשות (כג) [כ]: כ' : חלה. מולטי ל כלעיזו יג) : בתרותה גורן. כלום נחלם בה טיעול יא) ולגו כתרותה מעבר שנחלם זה קיעול בכל חכמים נתנו סיועו לבעל הבית יחד מעתיסים ומלכע. לנחותם לחם מלחנעים וצמונא יב) : (כג) מראשית עיריותibus. למה נחלם יג) לפי שנחלם להקת טריסטומיכס זומע אני לרשותה סכניות יד) חיל מרתקית מקלה ולחם כולה טו) : תנתנו לה תרומה. לפי כלום שמענו סייעול לחלה נחלם שתנו סיכון בה כדי נטינה טו) : (כג) ובci תנתנו ולא העשו. תעוזת כוכביס סיטה בכל כל מנות טבלן מגיון טליה פל טו) וכרי הכתוב מדבר ייח) זו חיינו לחם נחחת מכל וסער לחתמת יז) : ובci תנתנו וננו. עצוזת כוכביס הכתוב מדבר ייח) זו חיינו לחם נחחת מכל כמהות חיל כל מנות החהלה מלאה חמת סיפוי בכל כמהות מה השוער על כל כמהות פולק שלו ומפל כלית ומגלה פניש חף מלאה זו פולק בה טול ומפל כלית ומגלה פניש ולויזו זו טבורה כוכביס יט) : אשר דבר ה אל משה. האני ולגו יכיה מפי בגנולקה סמונוס יז). חמת דבב הלאיס שטיס זו שמנתי ייח) ב) : (כג) את כל אשר צוה וננו. מגיד טבל סמודה בטבורה כוכביס ככופר בכל בטול כולה וכל מה שנטנו מה שנטנו טבורה : (כל) טבערו על מות נ'ח טב נ'ח יהל אור קרני אוֹר

מכה ונסכיס לככזיר גס קירבן ימי (יע"ס) : (ב) ופ"ז מהמאות, שהו כשייעור הכנעני, וחלה בכאן לס כתוב סרמן", ספרא פול סתום נמסען ויטטו בס הוה בעכ"ב יתנו לחם מכ"ל, ונחותם לחם ממ"ס : (כל) נזיקלה ל' מדבר נסנגת מות נ'ח, וכן תפורה בס, ועטה חחת מלות כ' לאאר לה תעאניכא, ומגיהם פל בנ נקר להחתה, וכן מדבר נסנגת מלות עטה, נלמרו וכי תנתנו ולגו חנתו מות כל כמהות הלה, ומגיהם פל וסעיר, וכנה שעיל נומף על נסנגת מלות עטה : (כל) טבערו על מות נ'ח טב נ'ח מהזא : (כג) זאננו ולג קיימו ת"ט מי טהראט נינייס שעיל נומף :

מקורי רישי

לייח' כ"מ : יא) ספלי יוטלמי פ"ג זמלס מ"ב מרט טג'ו :
 יב) ספלי יוטלמי סס מרט טג'ו : יג) ספלי פס"ז :
 יד) ספלי : טו) ספלי : יז) ספלי מליחמל נל כס"ז :
 יז) ספלי, ועינן סטוקט ס"י ל"ב : יז) ספלי טוליות ט'
 ט' מדרט מג'ס ליקוט שטוק נטס ספלי וספ' : יט) ספלי,
 שטוקט טפי הנבורה : יט) בז"ל הנוטה "שטוקט" וכחוב
 שכ"ה בנו' טבאות בטוחו וכטפריו תצא, ובטהרשים, וגם
 בשמות ב', ח' ובהקרבת רשי' לטה"ש, וכנחותאות
 אנדרה

אבן עזרא

ולתמת הבל : כב הנה שער נומף (כל) בין מלחתימה. ככלומר קודס סמיהלו ממנה יג*) שעשו בשננה מה שצוו שלא לעשות (כל*), להקיח חלבו חלקה תרימו תלומה לפס ובין שלא עשו בשננה מה שצוו לעשות (כג) [כ]: כ' : חלה. מולטי ל כלעיזו יג) : בתרותה גורן. כלום נחלם בה טיעול יא) ולגו כתרותה מעבר שנחלם זה קיעול בכל חכמים נתנו סיועו לבעל הבית יחד מעתיסים ומלכע. לנחותם לחם מלחנעים וצמונא יב) : (כג) מראשית עיריותibus. למה נחלם יג) לפי שנחלם להקת טריסטומיכס זומע אני לרשותה סכניות יד) חיל מרתקית מקלה ולחם כולה טו) : תנתנו לה תרומה. לפי כלום שמענו סייעול לחלה נחלם שתנו סיכון בה כדי נטינה טו) : (כג) ובci תנתנו ולא העשו. תעוזת כוכביס סיטה בכל כמהות מה שוער על כל כמהות פולק שלו ומפל כלית ומגלה פניש חף מלאה זו פולק בה טול ומפל כלית ומגלה פניש ולויזו זו טבורה כוכביס יט) : אשר דבר ה אל משה. האני ולגו יכיה מפי בגנולקה סמונוס יז). חמת דבב הלאיס שטיס זו שמנתי ייח) ב) : (כג) את כל אשר צוה וננו. מגיד טבל סמודה בטבורה כוכביס ככופר בכל בטול כולה וכל מה שנטנו מה שנטנו טבורה : (כל) טבערו על מות נ'ח טב נ'ח טב נ'ח מהזא : (כג) זאננו ולג קיימו ת"ט מי טהראט נינייס שעיל נומף :

מנחת יהודה

... לפ"ז שבביסה עצמה לא שייך בראשית ולא סוף :
 יג) (איין פלאכער דינגער קויגען) : יד) העיסה שיעשה ראשונה יהן בולה חלה, ומה שיעשה אח"כ פטורה :
 ריאסוניה יהן בולה חלה, ומה שיעשה אח"כ פטורה :
 טו) מקצת ראשית : טו) ולא פר להחתה : יז) ואופרו אשר דבר אלהים, ירמו לטוצאות ע"ז, שהם אנכי, ולא יהיה לך שטוקט טפי הנבורה : יט) בז"ל הנוטה "שטוקט" וכחוב שכ"ה בנו' טבאות בטוחו וכטפריו תצא, ובטהרשים, וגם בשמות ב', ח' ובהקרבת רשי' לטה"ש, וכנחותאות אנדרה

**לְשָׁנֶגֶת וְעִשּׂוֹ כָּל־הַעֲדָה פֵּר בְּךָ
בְּכָר אֶחָד לְעַלְהָ רְבִית נִיחָחָה
לְיְהֻדָּה וּמִנְחָתָה וּנְסָפָר פְּמִשְׁפָט
וּשְׁעִיר־עָזִים אֶחָד לְחַטָּאת חָסָר אֵין
כֵּה וּכְפֵר הַפְּהָנוֹן עַל־כָּל־עֲדָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּגְסָלָחָה לָהֶם בְּרִישָׁנֶגֶת הַוָּא
וְהָם הַבִּיאוּ אֶת־קְרָבָנָם אֲשֶׁר
לְיְהֻדָּה וּחַטָּאתָם לְפָנֵי יְהֻדָּה עַל־
שָׁנֶגֶתָם: כֵּי וּגְסָלָחָה לְכָל־עֲדָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹגֶר הַגָּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־
הָעָם בְּשָׁנֶגֶת: סֵם שְׁבִיעִי כֵּי וְאַסְנְפֵשׁ
אַחֲרַת תְּחִטָּאת בְּשָׁנֶגֶת וְהַקְרִיבָה עַזָּה**

אבן עזרא

העדה נעטה עכילה זו על ידי סוג כנון כה וחטאיהם. הוא השער (כו) ובverb שהוא סנגנו וסכוו על מחת מן כתובות בסיה ספור אל עוים הוא קטן והעתיד הפק (כו) [ג]: מופלת לעוד עכודת כוכביס (ככ' כב):

ח' סחו כטהר חטאות נג' בכל חטאות בטולו נטהות טלה מהטלה לחטא. מס' טלה מהטלה קודמת לטלה טלה וסתה טלה טלה (בד) וזו טלה קודמת לחטאות: (כח) הביאו את קרבניםasha לה'. זה כלמול צפרטה טה פל הטלה סגורה טהה לא' (כח): וחטאיהם. זה הסעיר: (כו) תחטא בשגגה. בעבודת כוכביס (כו): עז בטה

קרני אור

בעלי ספטו לועת צטום קרבן על מי טלה פטה מה טהו לטאות וסולם טגב, וונכיקס לדמי רום, טהס כן יכיך טיב קרין בכל מליה טטה בטולו לטלה קייט לה כולד וסנג גלפס מס, ויסקס מיב כריה בכל מי טמיט מקיים קת טלים צפועבו על לטמת מהן במוש, טלה מי' טטהנו וליה פטע מה טלאס ד', מבל' לטמו ספכו, לי' נמי טפטע וליה טנטו מנותו כמה טסקיו טלה גלפסות, כי סמניות במלחות ליה יקללו מנות, ועם סקילון נתגבעת צפורה מטוסס מון סקרין נפל' ויקלח כי טס מיב נCKER פל' למ' ולפיirs הטעיס הנגיד מל מלה (דיניל ח ה) וכ' ה' כמו ולפיirs הטעיס הנגיד מל מלה (דיניל ח ה) וכ' ה' כס' המ' ב' "וכחח'ו" ומײן צימורי מוהליך' לא מה טטען פל' המגיד כי טטודיס לטולט מתגעגנדוליס וכ' כ' סגד'ק נמלט 'עתה' פוי' טטה לכת' ייירוי נתגנת ע"ז: [ג] מײן יכל מול נתגבעת לומר טס קיירוי נתגנת ל"ת וויכיל קרבן טערת מוטס תמיימה

מקורי רשי'

מנגד: (כב) עיין סוליות ב' ב': (בג) וטמיינ' ב', טמיינ' ב', טמיינ' ב', טמיינ' ב': (בר) ויקלח ס', י': (בה) ספלי יכחות ט' ט' ז'

כפרי

אונקלוס

חר לעלתא לאתקבצ'א
ברענוא: קדרם י' ז'
ומטנחתה ז' ונסביה
ברחווי וצפיר בר עז
חר להטארתא: כה ויבפר
פהנה על כל בנטה
דבני ישראל וישראל
להוון ארוי שלוחתא היא
וAINON אינתי או ית
קורבנהון קורבנה קדרם
ז' וחוברתהון קדרם י' על
שלוחתהון: כו וישראל
כל בנטה דבני
ישראל ז' ג' ור' א' ז'
דיניגרין בינהון ארוי
כל עמא בשלוחתא:
כו נאם אנש חד יהוב

רש'

העדה נעטה עכילה זו על ידי סוג כנון כה וחטאיהם. הוא השער (כו) ובverb שהוא סנגנו וסכוו על מחת מן כתובות נדפוס, וŁתוקין הטועות רכו מפרטי (עמין קרי הור) וסמכה לנטה'ס כתוב "וְגַגְגָן לְרִיךְ לְכִוּת וְהַמְּטוּד הַפְּקָד" ורלה לומר טס טער כטהר סמוך אל פזים يولיה על ביזותו קטן, וככפוך נטהר (מן מתודים הנולים) ור' ה' הגסир, לטקו נסמרק מל פזים כו'ה הנגדל טטעווים, כמו ולפיirs הטעיס הנגיד מל מלה (דיניל ח ה) וכ' ה' כמו ולפיirs הטעיס הנגיד מל מלה (דיניל ח ה) וכ' ה' כס' המ' ב' "וכחח'ו" ומײן צימורי מוהליך' לא מה טטען פל' המגיד כי טטודיס לטולט מתגעגנדוליס וכ' כ' סגד'ק נמלט 'עתה' פוי' טטה לכת' ייירוי נתגנת ע"ז: [ג] מײן יכל מול נתגבעת לומר טס קיירוי נתגנת ל"ת וויכיל קרבן טערת מוטס תמיימה

מקורי רשי'

אונקלוס

במדבר טו שלח

138

בַת־שְׁנִיתָה לְהַטְּאָתָה: כה וּכְפֵר בְּשֹׁלוֹ וַיָּקְרִיב עֹזָא בְּתַהֲנָן עַל־הַנֶּפֶשׁ הַשְׁגַּנָּת בְּחַטָּאת בְּשֹׁגֶןָה לְפָנֵי יְהֻודָה לְכַפֵּר עַל־וְנֶסֶךְ לוֹ: בְּטַהֲרָה בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־גָרֶב הַגָּר בְּתוֹכְם תּוֹרָה אֲחַת יְהֻודָה לִכְמָלֵךְ לְעִשָּׂה בְּשֹׁגֶןָה לְוַיְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־הַתְּעִשָּׂה וּבִיד רַמָּה מִן־הַאֲזָרָה וּמִן־הַגָּר אֲתִידְיְהֻודָה הוּא מְנֻהָף וּנְכָרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהֲוָא מְקָרֵב עָמָה: לֹא כִּי דִבְרֵי־יְהֻודָה בָּזָה וְאֶת־מְצֹוֹתָה הַפְּרִתָּה וְתִכְרִתָּה הַנֶּפֶשׁ

רש"

שנתה. קול עזיות מיל מבי' כבש לה טיעקה. וכזו קטע נא קעריה בנו) : (ל) ביד רמה. במויר יט) בח) : טנדף. מחרף כמו וכיימה חלפה ונודפה כת). חלף גדו נער מלך לסול ל). ושור דברו רכומינו לא) מכון למיכר חת כס סתו ככרם: (לה) דבר ה'. חורגת טבות כוכבים מפְגָוָס וכטהר מפי מסה לב) : עונה בה

יהל אור

נקה": (כט) פגיטל מ"ע צננה: (ל) ודינו כמתפס כמן עולק קודס להטלה כלן כל מטלות סקוומין לטולכ, וילדי ספרה מ' דוד קליוילקי (כנכ"ג ספר מ' כד 99) הוֹסֵךְ לְכָנִים וּכְעַסְךְ סְפָךְ כִּי כָל־תְּמָכוֹד בְּוַיְלָה סְלָרִיכִים לְכָנִים פֶּל לְמַטָּלה, וְכָלֵן כְּפָלָנָר נְבָגָת שְׂסָט לְרִיכִים מִכְּזָמָר "סְגָס טָעֵיר נָסָף לִין שְׁעָדוֹ בְּצָנָגָה מִכְּזָה סְלָל לְעַזָּה, וְכָלֵן סְלָל עַזָּו בְּצָנָגָה מִכְּזָה לְעַזָּה" וְיָוָו וְהַסְּמָמָה לו :

בכשרה: (לה) וויה וו"ו וְהַסְּמָמָה לו :
מכורו רשי

שלנו שפתוי, ושין מקוב רשי' שמות כ', ח': יט) תרגס כו) ספל: כח) ספל: כט) ימו' ס' טז: (ל) טמי' לא, ר': אונקלוס בראש גלי, בראש מנלה, שנן דרכ' חקרתונימ לאמ' כריות ו' כ' : לב) טמי' :

הלב לומר "בראש מנלה" וכן בלשוננו, וחמי' ראש, ועל שם יעתה, כלם עניין אכילות ווגעה (אם למקרא) :

אבן עזרא

זה החטא הוא שלא עשו מה שצוו לעשות והוא שונג (כט), והנה הוא כמשפט. העושה בשונה מה שצוה שלא לעשות (ל) : בט תורה אחת. בזאת תורה החטא (ויקרא ו' יח) (לה) : ל ביד רמה. להראות הכל שאיננו ירא מהשם (לה) [ד] : טנדף. כדרך לשון בני אדם (לה) [ה] : לא כי דבר ה' בזה. זה הוא ביד רמה (לה) : ואה מצורתו הפר. שצווה שלא לעשות ביד רמה (לה) : ויש אומרים או אם יפר מצותו בסתר (לה) : הנפש הרוא.

קרני אור

ונמנ"ט סגי' וסעמיד ספ"ן ופי' מה ססמות כעמץ כלן עולק קודס להטלה כלן כל מטלות סקוומין לטולכ, וילדי ספרה מ' דוד קליוילקי (כנכ"ג ספר מ' כד 99) הוֹסֵךְ לְכָנִים וּכְעַסְךְ סְפָךְ כִּי כָל־תְּמָכוֹד בְּוַיְלָה סְלָרִיכִים לְכָנִים פֶּל לְמַטָּלה, וְכָלֵן כְּפָלָנָר נְבָגָת שְׂסָט לְרִיכִים מִכְּזָמָר "סְגָס טָעֵיר נָסָף לִין שְׁעָדוֹ בְּצָנָגָה מִכְּזָה סְלָל לְעַזָּה, וְכָלֵן סְלָל עַזָּו בְּצָנָגָה מִכְּזָה לְעַזָּה" וְיָוָו וְהַסְּמָמָה לו :

מנחת יהודה

שלנו שפתוי, ושין מקוב רשי' שמות כ', ח': יט) תרגס כו) ספל: כח) ספל: כט) ימו' ס' טז: (ל) טמי' לא, ר': אונקלוס בראש גלי, בראש מנלה, שנן דרכ' חקרתונימ לאמ' כריות ו' כ' : לב) טמי' :

הלב לומר "בראש מנלה" וכן בלשוננו, וחמי' ראש, ועל שם יעתה, כלם עניין אכילות ווגעה (אם למקרא) :

הַזֶּה אָעוֹנָה בְּהֵה: פְּלִבְבָּשׂ וְלִבְבָּשׂ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וַיַּמְצָא אֲישׁ
מִקְשֵׁשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשְׁבָּת: לְגַדְעָה
וַיָּקָרֵב אֶתְנוֹ הַמְּצָאים אֶתְנוֹ
מִקְשֵׁשׁ עֲצִים אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
וְאֶל פְּלִדְתָּעָדָה: לְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶתְנוֹ
פְּמִשְׁמָרְבֵּלָא פְּרִישׁ מִתְּיַעַשְׂה לָנוּ:
סַלְמָה וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-מֹשֶׁה מֹתָ
יּוֹמָת הָאִישׁ רְגֹנָם אֶתְנוֹ בְּאַבְנִים
בְּפְלִדְתָּעָדָה מְחֻזֵּק לְמִחְנָה: לוּ וַיַּצְרִיא
אֶתְנוֹ בְּפְלִדְתָּעָדָה אֶל-מְחֻזֵּק לְמִחְנָה

בן עזר

בזמנם ששה נס כלוח טטה תקסוכש לנ) : איננה הטשכלה בדבריו תועת רוח (לנ) רק הוא חבר נפש עם הנות (לט) [ו] : עונת-בה. כתו דטו בראשו (יחו' לנ ד) (לט) : **לב** במדבר. לפיו דעתך שהוא פדרר סיני (ט) וכבר הזכרתי (מל) לטה נספבתה הפרשה, נט יתבן (לג) המוצאים אותו מקיים. סכתלו צו ולחצונך ואצניך נט זה וחילגה לד) : פניהם מלוקוטם חף מסמלהוכו וסתלו צו ד) לה) : (לד) כי לא פורש מה מקום היה ידוע (מכ) : מה יעשה לו. אי ימות חכל יורעים כי סחמלל סכת כמ' תה לו) : (לה) רגנום. פסנ"ט כלע"ז כה זכן הלאן חלנ"ט וכן זכור וקמול לו) : (לו) ויוציאו אותו. מכחן סבית כסיקלה

קרני אור

בזול מגלה, כי נפסותו המעט ניד רימה כמייל, וכך
סול מלחה בסיס כוונתו להכעים מעת כסם ולסקניתו על
פניו כניכר, ועכ"פ היה סתום מזבר כ"ה כספוזן ידו
בעיקר חס שמודר ע"ז. לו טסול מביך לחם כסם מסוס
יזביס לנדר טיר לזרן גדור וסקנטה לה בזילהמן פענויות;
[1] וכן רפת לס"ג סגנון זכרס יהודס וכלהת סגול

מנחת יהודה

) סידור מקושש עזים שנייה דרשוהו כספרי,شهرי
נאמר וימצאו איש מקושש עזים אלא למדנו שאחר
מצאו והתרבו, לא סר מהיו מושב עזים (הזכין):
(טאקענד, זירקענד), ועיין חמפר ובבair שד"ל
לעו שתרנס רשי"ז ויל:

- ४ -

בזאת שונגה כס אלה טטה תקונכה לנ) :
(לכ) ויהי במדבר יימצאו. בגנותן כל
ישראל רכל כתוב אלה שמלו חלה כתת
להקונכה וכאניכ נח זה וחילקה לד) :
(לג) המוצאים אותו מקושש. סכתלו בו
ולא פניהם מלוקסף חף מסמיהוכו וכתלו
בו ד) לה) : (לד) כי לא בורש מה
יעשה לו. לא כי יודעים בחיו מיתה
ימوت חכל יודעים כי שמהלך כתת כמ' זבן
הדור חלנ"ט וכן זכור ושמור לו) : (לה)
יחל א/or

(ג') טומלייס טהנפס המשכלה מוקצת הכלוון :
 (לה) וככrichtה יהמר על פרידת הנפש מהנוּפ ויכוּמ
 קמייתה : (לט) פ"י טוּמ מחליך ננפסו , טוּמ עלמו
 גרס לו זט הפטונס , וכן פ"י כרמכ"ן ז"ל : (מ) וככ
 זה המעזה היה בתחילת חייהם במלכיה, וכ"ז דעת חז"ל
 (ספרוי) טלו טמלו הללו שכת רלאונד וטניה הלו , וכן
 פ"ז רט"ז , ועדעת הכרמכ"ן כי קיה זה מהר מעשה כה

מקורי רשי

לעו שתרגנס רשי"ז ויל' :

אונקלוס

במדבר טו שלח

140

בְּאָבִנֵּי וּמִתְּפַסָּא דִי
פְּקִידִי יִתְמַשֵּׁה: וַיֹּאמֶר
יְהֹוָה לְמֹשֶׁה לְמִימֶרֶת: לְהַטֵּל
עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימֶר
לְהַזּוֹן וַיַּעֲבֹדֵין לְהַזּוֹן
בְּרוּסְפְּדִין עַל בְּנֵי
כְּסֻתוֹתָהָזּוֹן לְדִבְרֵיהָזּוֹן וַיַּתְנוּ
עַל פְּרוֹסְפְּדָא דְבָנֵפָא
חוֹטְטָא דְתַכְלָתָא: לְטַזְוֹן
לְכֹזּוֹן לְבָרוּסְפְּדִין וַתְּתַחְזֹזּוֹן

**וַיַּגְּמוּ אֶתְּזָהּ בְּאָבִנֵּים וַיִּמְתֵּן בְּאָשֶׁר
צָנָה יְהֹוָה אֶת־מִשְׁׁהָה: פְּמַפְּטִירֵלּוּ וַיֹּאמֶר
יְהֹוָה אֶל־מִשְׁׁהָה לְאָמֵר: לְהַדְבְּרָא־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָתָא אֱלֹהִים וַיַּעֲשֵׂו
לְהָם צִיצָת עַל־בְּנֵפִי בְּגַדְיוֹתָם
לְדָרְתָּם וַיַּתְנוּ עַל־צִיצָת הַבְּגָדָה
פְּתִיל תַּכְלָתָה: לְטַזְוֹן לְבָם לְצִיצָת**

רש"

מִזְנֵן וּמִזְמָוק מִכְּד לְחָ: (למ) וַיַּעֲשׂוּ לְהָם
צִיצָת. עַל קְסָס הַפְּטִילִים הַתְּלִוִּים כְּכָן (כְּנָנָן)
כְּמוֹ וַיַּקְהַלֵּי בְּלִילָה לְהַזּוֹן לְטַזְוֹן). ד"ה לִילָה עַל
קְסָס וַיַּחַטֵּט הַזּוֹן כְּמוֹ מְלִין מִן הַחֲלָלִים כְּנָנָן (ט):
תַּכְלָת. נְכֻעַן יַרְוֹק קָלָל מְלָוֵן כְּדָבָר (טא):
הַנְּהָה הָוָא בְּדָמוֹת בְּנָף (ט), וַיְתַעַם תַּכְלָת, עַל
הַצִּיצָת (ט), וַיְתַעַם תַּכְלָת, בְּעֵבֶר שַׁהְוָא בְּעֵוֹן הַשְׁטִים (טכ):
הַפְּתִיל לְהִיּוֹת בְּקַצְחָה כְּמוֹ הַצִּיצָת (טג) וַהֲפִי' חַשְׁנִי כְּאֶשֶׁר הַעֲתִיקָה חֹזֶל, וַיְתַעַם שִׁשְׁ עֲדִים
נְאָמָנִים עַל הַפְּרוֹשׁ הַשְׁנִי בְּטַל הַרְאָשׁוֹן (טד), וְהַמְּחֹטֶט
כְּנָפִים (טכ) וְהַצִּיצָת הַמְּנָדְלִים (טו), וְעוֹד אָפְרִשְׁנוּ (טז), וְהַנְּהָה מְצָוָה עַל כָּל טִישׁ לְוָא בְּנָדָר
בְּאָרְבָּעָ בְּגַדְיוֹת שִׁתְכַסְתָּה בְּוּ בְּיּוֹם תִּמְדִיד, וְלֹא יִסְרְנוּ מְעַלְיוֹ (טח) לְטַעַן יִזְכְּרוּ (טט) וְהַתְּסִלְלִים בְּטַלְיָת
וַיַּהְלֵ אָזָר

(טו) וְכ"ה (סְפִּירִי סְנָהָדָ' טמ' ב') וְכָנְ פִי' רְשָׁ"ז ו"ל:
(טו) טַיְזָן (סְפִּירִי טס) חַיְקָה הַרְגִּימָה: (מ"ח) מְנָנָן
כְּטָל סְסָס כְּלָמָר עַל בְּנָסֶר וְכְגָזָן, וְאַכְטָה צָדָן כְּמָס
לְפָלָמָגָע בְּכָל דְּנָר טַמָּל (וַיְקִרְמָה כְּבָב) וְאַכְטָס מְסָל תְּלָכָל
כְּל דָס (וַיְקִרְמָה ז' כ') נְפָס מְזָר תְּלָכָל נְכָלָה (פס ז' טו)
שְׁפָנָמָל סְוָל טְסָנָמָל דָס וְלָמָעָנָל, וְלָמָעָנָל דְּנָר
חַמָּר, וְמְינָס גָּנוּמָת בְּכָל דְּנָר טַמָּל, מְבָל טְסָנָמָל סְנָמָר
כְּלָמָן טָמָן כְּגָזָן וְלָמָעָנָס וְסִיסָּעִין סְכָרָת סְוָל קְלָי יְמִי^ט
סְפָנָמָל, וְמִתְחַטֵּט קְלוֹס קִילָו בְּשָׁוָזָן לְמָלָד, וְיִתְחַמֵּיב
מוֹס שְׁקִיסָּעִין סְכָלָת סְוָל עַלְמָוָעָן כְּמִיתָּס בְּלִי טָמִים,
וְלָמָעָנָס בְּיִמְסָס כְּלָל, וְעַז' כְּמָבָרְדִּיל, סְכָדָעָת
סְבָס סְוָל נְלָמָי נְכָנָן, וְסְלָמָרִיךְ לְכָנָה רְמִיחָוָעָז', סְכָרָת
סְוָל עַל סְפָנָמָס טְלָלָת סְנָמָה כְּמָהָוָעָן סְתָמָמָס עַלְיוֹ:
וְרַכְנִיעָת סְלָלָת, וְלָמָרָו ז' ז' לְפִתְיָל אַיְלָה טָוָי
וְהַקְּדָלִים טְכָלָת סְנָמָה כְּמָהָוָעָן: (טט) טַיְזָן דְּפִי' סְמָ' ז' ז' ז' ז'
וְכָנְ פִי' רְשָׁ"ז

מנחת יהודה

ככ' מֶלֶת "בָּה" רַוְכִּות לְצִיצָת לְאַלְטָלִית, כְּלֹוטָר עַזְשׁ לְחָ (סְפִּירִי, מְרוֹסָה לְגַזְבָּס': לְטַזְוֹן יְמִינָה, מְנוֹמָה מְבָב' ב' יְלָקָוט טָזָג':
הַחֲטָטִים הַפְּטוּזִים כְּנָדִילִים שְׁבָצִיצִית עַצְמָה קְרָאת הַכְּתוּב ב' ט': מ"א) סְפִּירִי מְנוֹמָה מְבָב' ב' יְלָקָוט טָזָג':
לְכָלה צִיצָת, לְטַזְוֹנָה הַזּוֹן עַנְפָה שְׁכָנָן אוֹלֵל שְׁלִישָׁ גַּדִּיל
וְשְׁנִי שְׁלִישָׁ עַנְפָה (חַזְכָּרָוָן). וְכָנְ פִי' רְשָׁ"ז ז' טָלָן: (טט) סְמָ' בָב': כְּדָבָר וְהַוָּא טָלָן דָבָר
וְמָתָה

במדבר טו שלח עא 141

**וְרִאֵתֶם אֶתְךָ וַיִּכְרֹתֶם אֶת־יִשְׁפָלֵן
מִצּוֹת יְהוָה וַיַּעֲשִׂיתֶם אֶתְכֶם וְלֹא
תִּתְוֹרוּ אֶחָרֵיכֶם בְּבָבָם וְאֶחָרֵיכֶם
אֲשֶׁר־אַתֶּם זְנִים אֶחָרֵיכֶם: טַלְמָעֵן
תִּזְבְּרוּ וַיַּעֲשִׂיתֶם אֶת־יִשְׁפָלֵן־מִצּוֹתֵי
וְהִיִּתֶם קָדְשִׁים לְאֱלֹהִיכֶם: מֵאָנוֹ
יְהוָה אֱלֹהִיכֶם אֲשֶׁר הוֹצִיאָתִי**

אָבָן עֹזָרָא

בשעת התפללה, יעשה זה בעבר שיקראו בקריות שטען, והיה לבט לציית, ועשי להט ציצית, רק לפי דעתך יותר הוא חייב להתחטף בצעיצית בשאר השעות טשנת התפללה, לטען יוכור ולא ישנה ולא יעשה עבירה בכלל שעיה, כי בשעת התפללה לא יעשה עבירה (ס): וראיתם אותו, מצוה להיותו נראה (סג): אחריו לבבכם. המתואיה, והעין רואה והלב חומד (סג), והנה יהיה הציצית לאות ולסייען שלא ירדוף אדם אחר הרהור לבו ובכל אשר שאלו עיניו: אשר אתם זנים. כי טי שילך אחרי תאותו הוא זונה מתחת לעבודת אליהו: טליתים גוזומי: אני ה' אלהיכם. על מה נחמל כל אחד לימלו ישלאל מפני מה נחמל כמקום כל אחד סגעטה וגטול סכל הנ שוטים ולג' נטליים סכל על כרכוס חי מלכוסתו (מו) וכן כוון חומל חס לה כדי חזקתו וגוי חומל עלייכםמו). ר' יוחנן נחמל יהית מיליס מה) אני כוון סגנוני במלחים בין טפה כל בכור נצחינה כל בכור אני כוונ פחדך לזכה ולכפרען מן כתולה קל הא קל מלשתה: מא אני ר' אלהיכם. אני הוא המשכלה: מא אני ר' אלהיכם (סג) שחוצתי אתכם להיות לבם לאלהים, על כן אמרתי לכם אני ה' אלהיכם (סג):

כלב, וכן פ"י ר"ז ו"ג, חמץ רוחה וכלה פחד כלה פחד לזכה ולזכה כוון כל פisos: (סג) סמתקך סרוליה תסיה כוכירה: (סב) וכ"ה (פפרא) כל מה ת"ל ומיסדו כל רצוי מטה קדרון סעתקתי למטה נסמכה פלאמת מקודס לפרשת מענות כוכניש

וְהַל

(ס) וכ"ה סמתקה קדרון נס נס מרגע כיפות ולינך כוון כל פisos: (סג) סמתקך סרוליה תסיה כוכירה: (סב) וכ"ה (פפרא) כל מה ת"ל ולג' תחورو טמרי לנכס מניד סגנוניים כוכניש מה פטמיים מה:

מנחת יהודה

כט) ומה שהפר יוד ולא הו אלא חק"צ עיין (טור וא"ח ס"י כ"ד, שהביא מתנהותם) שלמה ותיה לבט לציצת טליתת החות שלשת היורין שהקרו ושלשת תיבות ציצת שבתוכה, והראים פ"י שהוא אליו בא דמ"ד יש אם לטקרה, וכיון שהוא נקרא מלא כאלו הוא טלא יוד, והרמב"ן בראש הכתובות שרש א' טשרשי הטעות כתוב שאינו יודע אם היה אנדרה, ועיין רמב"ן באנובטור, מה שהעירו ע"ז: מ"ח) ספלי ב"ט, ס"ה כ' טט) ספלי מ"ט, סס ילקוט

ובכתוב

אונקלוס

יבת' ותזכיר ית כי פקידיא דיי ותעבדון ית הון ולא תטעון בתר הרהור לגבון וברח חיזע עיגיכון דיי אהון פטען בתר הון: מ' בדי' דתדרון ותעבדון יתכל פקידיא ותהון קדישין קדבון אלהיכון: מא אנא יי אלהבון דיי אפקית יתבון

ריש'

(לט) זכרתם את כל מצות ה'. שמנין בשעת התפללה, יעשה זה בעבר שיקראו נימטלייה כל לילת סס מלאות כה) וצמונת חמוץ וחמצה קקליס כלי תל"ג מב): ולא תחרתו אחריו לבבכם. כמו מיטול נוכרפליס לו ה' כתעכילות פען כויה וכלה תומך וכגופ שופט ה' כתעכילות מר): (מל) אני ה'. נחמן נסס טכל מה): אלהיכם. נחמן להפלע: אשר הוציאתי אתכם. ע"מ כן פדיimi חתנס סתקכלו טליים גוזומי: אני ה' אלהיכם. על מה נחמל כל אחד לימלו ישלאל מפני מה נחמל כמקום כל אחד סגעטה וגטול סכל הנ שוטים ולג' נטליים סכל על כרכוס חי מלכוסתו (מו) וכן כוון חומל חס לה כדי חזקתו וגוי חומל עלייכםמו). ר' יוחנן נחמל יהית מיליס מה) סמתקה קדרון נס נס מרגע כיפות ולינך כוון כל פisos: (סג) סמתקך סרוליה תסיה כוכירה: (סב) וכ"ה (פפרא) כל מה ת"ל ולג' תחورو טמרי לנכס מניד סגנוניים כוכניש מה פטמיים מה:

מקורי ריש'

טב) נמל"ר קרט לייח' כ"ל, ר"ז מינחות מג' כ' ד"ס סקולס מלוס זו, ומוצמל גס גטום' סס ל"ט ה', ד"ס למ' יומות, מדרט מגלס, פס'ו: מ"ג) למעלה יג', כ"ס: כ"ד) עיין ספלי, חנומעה לה' ט"ז תקופמל כ' נ"מ, יוטלמי ברכות פ"ט ס"ס נמל"ר פ"ז ו' ילקוט טב' טב) ספלי ב"ט, ס"ה כ' טט) ספלי מ"ט, סס ילקוט

במדבר טו שלה

אונקליס

**אתכם מארץ מצרים ליהוָת לכם
לאלהים אני יהוָה אלהיכם: פפ**
קי"ט. פל"ט סימן. ומפטירין ויסלה יכוּט ניהוּט סימן ב':

רשי

לומר שמהלך ה-^הקסה כהלו מוכד מבודת סלאס ולו נעלמת חמש נג) כנגד ד' ל-^הקסות של כוכביס שהק' כיוון סקולה כל המלצות ג) וכן גדוולה טנהמל במלvais ווילחתי וללאתי וגחלתי כו如此 חומר בטעילו נא) ועל כך סייע ירדת ולקחתוי נד) : פתיש תבלת . על כס טcolon וונמן לנעמך הולך ומלוות גו) וחג' צבת קלשן בכוורות תלגוט טכל תכלחו נמ) . ומכתם כודעתם לךס וחג' פלשת לילית לך נסמחה כייתה כלילה וכן לנגע התחלה דומה לركיעו להלו לפ' טהף כיוון סקולה כנגד כל המלצות במושב ליטען ליטען טהף כיוון סקולה כנגד כל המלצות כהה כנגד סמוונה ימייס טסקו יקלחן משינחו טנהמל ונקייטס ה-^הקסה: על בנגפי ממלvais עד טהמלו טירס על קיס ג): בנדיהם . כנגד וחג' חמסס על כנפי חסלת פרישת שלח לך נטליים ג). מל ארבע כנפות . ולו נעלמת

מקורי רשי

ונתקבצו לרעמסס, ובפ' בשלה מני טוים שנגטו מרעמסס
חווקוני):

מנחת יהודת
ס) ובכתבוב, תל חדר סיני יורדת, ורבר עט�ם טפטים,
וחתן להם פשפטים ישראלים ותורת אמת חוקים ומצוות
טובים, ואת שכנת גנו': כל) והטבה היהת של שיכול בנים,
זאבידת בנים נקרא **שיכול**, שנאמר ואני כאשר שכולתי
שכלתי (ברא' ס"ג י"ד): כת) והחכלה דומה לים, וים דומה
לركיע וركיע דומה לכסא הכבוד: ג) וננה שפוי ריש"י
(שמות י"ד, ה') ליל שביעי ירדן לים, בשחרית אמרו
שיריה, י"ל וכי רמנ שטונה ימים מיום שיצאו ממצרים
לסוכות (

אונקלוס

במדבר טז קרה

**טז א ר' יקה ק' ברה ב' ר' יצהר ב' ר' קהה
בר קהה בר לוי ודרתן
נ' אב' ר'ם ב' נ'י אליאב וואן**

רשי

(ה) ויקח קרח. פלשת זו יפה נדלעת
במלצת רבינו תנטומל : ויקח קרח. לסת
להטعلמו לנדר לחדר לטויות נחלה מטבח סנדים
והלוים קשרו עליו , בעבר היוותם נתוניות
אחתspir הבכורה מרobaoן אביהם ונתנה ליוסף ,
גנס קרח בבדור היה , כי כן כתוב (ג) , ודגל
בי הוא מבני קהת ולאלה נשויי העדה היו

אָבִן עֹזֶרֶא

א ויהי קרת. זה הדבר היה בטרבר מיני כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלוים (ה), כי חשבו ישראל שימוש אדוניינו עשה מדעתו לחת גדולה לאחיו, נט לבני קהת שהם קרובי אליו (ב), ולכל בני לוי שהם ממשוחתו, לאחנן ولבניו (ג) וקשר דתן ואבירם, בעבר אולי חדרונו בעבר יהושע משרתו (ד) [א], ראוון חונה בנגב (ו) וקרח בנגב המשכן (ז)

ידל אוד

(ה) הח' ו"ל יכול סמיכות הפרשיות למעלה (ו)
 (ו) כאמור המקומות פ"י כמ' ו"ל טהרה
 במדבר טהרי ומן זה ס' קרח זוך היה נ"כ במדבר
 ל כל טהר כלויס לטהרת סדריים המקודזין כי הס
 כי גס כלויס נתפרקו שם קרם וזכו טהר טהרו נט
 פניהם טהרה מטהרנו : (ה) וכן יתגר קרח ונפנ
 תימנה לנכחות ונעלם ב י) : (1) כמת"כ, מטבחות
 טהרי

א/or נרנדי

(א) ודעת מטבחן סמיככו לדן ולחבירס פמו וכל פל סכוליך, כי יעקב הביביס סומך פאל נטלה מליחוון ויתנכה ליאוסף, מנג' גס כס למנו עוננתס לכמיהטה טיני, כהאר נתהלו הרכוריס: (ב) וכגוויל מפלחט החקלאים חוליו יותר כי קהת כי זקנו: (ג) ודחתו כי לוי: (ד) טהיר מיאוסף, ולזכת הspiris פאל דגן ווגרי (עמותת ו כמ): (ה) כצ"ב דגן מהנה לרוכן